DE VICARIIS
BASILICARUM URBIS
TRACTATŨS
CANONICO-THEOLOGICUS

AUCTORE

ANDREA HIERONYMO ANDREUCCI

Societatis Jeſu.

VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA IN ROMA

ROMÆ, MDCCXLIV.
Typis Antonii de Rubeis in via Seminarii Romani
propè Rotundam.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

Illuſtriſſimo, ac Reverendiſſimo Domino

D. ALOYSIO MATTHÆI
E' DUCIBUS JOVII

Reverendæ Cameræ Apoſtolicæ Clerico, ac Sacroſanctæ Vaticanæ Baſilicæ Vicario.

Andreas Hieronymus Andreucci Soc. Jeſu
D. D. D.

J*Amdudum opportunitatem aliquam opperiebar*, Illustrissime ac Reverendissime Præsul, *qua debitum Obſervantiæ in Te meæ teſtimonium libris & ſcriptis præberem. Quando ecce tibi ſapientiſſimi Pontificis* BENEDICTI XIV. *Providentiâ, at-*

Digitized by Google

que Ampliſſimi Cardinalis ANNIBALIS ALBANI *Benignitate factum eſt; ut quam vehementer optaveram, occaſionem tenuerim. Alter quippe, pro ea quâ eſt in optimorum delectu Solertia, Apoſtolicæ Cameræ Clericis Te adſcripſit; Alter Vaticanæ Baſilicæ Archipresbyter, eidem Te, Vicarium conſtituit. Duplex hæc Provincia ſummis hiſce Auctoribus Tibi demandata mihi incitamento fuit; ut publicè ad Te venirem gratulatum; & aliquid molirer, quo meum in Te poſitum præſidium, atque ornamentum confirmarem. Libellum propterea ſcripſi de Vicariis Baſilicarum (de Clericis enim Cameræ antiquiores, iique non pauci ſcripſerunt Auctores) ita tamen ſcripſi, ut in illo de Vaticanæ Vicario Baſilicæ præcipuus eſſet ſermo: ne ſcilicet Tibi dum ſcriberem, a Te divellerer, & quo-*

cum-

cumque inter ſcribendum abirem, Tu ipſe mihi occurreres. Opuſculum iſtud Officiorum meorum fidum Miniſtrum, ad Te mittere, hoc Tibi dicare viſum eſt: Sic gratulationis, ſic qualiſcumque obſervantiæ in Te meæ publicum extabit monumentum. Utinam inde quivis intelligat, quanto ſit omnibus amori Probitas, Modeſtia, Rectitudo, Humanitas, & in iis, quæ ſui ſunt muneris, benè compoſitèque peragendis, cura, & providentia! Hæ namque Dotes, Tibi peculiares ſunt ac propriæ, Urbem plane totam tibi devinciunt, noſque adducunt, ut ampliſſima quæque Tibi ex animo univerſi optemus, & velimus, atque idcirco tuæ Dignitatis, quodcumque illud tandem ſit, incrementum, ad rem pertinere publicam & publicæ omnium Gratulationis cauſam exiſtimemus. Qui alteri a te

ſuum

Digitized by Google

ſuum librum inſcriberet, * *ut S. Hieronymi verbis utar*, Genus, & Pro avos proferret in medium, diceret pugnas, deſcriberet prælia & per tantæ nobilitatis gradus Mæcenatem ſuum veniſſe jactaret. *Verum hæc tanta decora, quæ Gens tua inter Romanas Princeps, & antiquiſſima abundè ſuppeditaret, profectò in Te mirari neglexerim: piget, videlicet*, in radicibus demonſtrare *quod in Arbore ipſa eminet & apparet, nec amplificatam tibi dignitatem propterea gratulor, quod Atavis editus clariſſimis augearis Honoribus, ſed quod ſolida virtute præditus, & juriſprudentiâ, atque omni, Homine Nobili, digna doctrina eruditus, priores magiſtratus cum acceperis, ita eos geras, ut poſterioribus, majoribuſque olim ob-*

eun-

* *S. Hier. ad Oceanum Epitaph. Fabiolæ.*

eundis proludas. Audiſti, Præsul Illustrissime, ac Reverendissime, *conſilium in ſcribendo meum; ſupereſt ut in tuo, quidquid ſcripſerim de Vicariis Baſilicarum, judicio, atque humanitate, reponam. Non erit ſanè cur me mei facti ſcriptive pœniteat, ſi unus ipſe quod ſcripſerim, legeris, ipſe quod fecerim, comprobaveris.*

FRAN-

Digitized by Google

FRANCISCUS RETZ

Præpoſitus Generalis Soc. JESU.

CUm Opuſculum, cui titulus: *De Vicariis Baſilicarum Urbis Tractatus Canonico-Theologicus* ab Andrea Hieronymo Andreucci noſtræ Soc. Sacerdote conſcriptum, aliquot ejuſdem Soc. Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem facimus, ut typis mandetur, ſi ita iis, ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem has litteras manu propria ſubſcriptas, & Sigillo Soc. noſtræ munitas dedimus. Die 17. Julii 1744.

Franciſcus Retz.

IMPRIMATUR,
Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Pal. Apoſt.
Ferdinandus M. de Rubeis Archiep. Tarſen. Viceſg.

IMPRIMATUR.
Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ord. Præd. Sacri Palatii Apoſtolici Mag.

DE

DE VICARIIS
BASILICARUM URBIS.

§. I.

Vicarius Baſilicarum Urbis quis dicatur, & ſit?

VICARIUS Baſilicarum Urbis is dicitur, & eſt, qui in una aliqua ex tribus præcipuis Urbis Baſilicis, videlicet S. Joannis in Laterano, S. Petri in Vaticano, ac S. Mariæ Majoris, Archipresbyteri ejuſdem *reſpectivè* Baſilicæ Vices gerit, ac perſonam repræſentat. Pro quo ſciendum eſt præclara inter earum Baſilicarum ornamenta illud in primis cenſeri, quod iiſdem præſit Archipresbyter ex Eminentiſſimo ac Sacro Cardinalium Collegio aſſumptus. Nec recens eſt talis prærogativæ uſus; ſed antiquior omni hominum memoria, nam ſi Lateranenſem Baſilicam ſpectemus, *Archipresbyteratus dignitatem in ea primus ex Cardinalibus adeptus eſt, Bonifacio VIII. ſedente, Ge-

* *Ex Cobellio de Card. cap. 58.*

Digitized by Google

Gerardus Epiſcopus Sabinenſis, gente Blanca, Patria Parmenſis a Nicolao III. Sacro Cardinalium Collegio adſcriptus; ſi Vaticanam, edocemur dignitatem Archipresbyteralem anno 1035. a Benedicto Papa IX. inſtitutam fuiſſe, nec alios ad eam aſſumi conſueviſſe, quam S. R. E. Cardinales, quos inter Urſus Urſi Filius primus, & antiquior Archipresbyter Cardinalis in ordine recenſetur a Grimaldo ejuſdem Baſilicæ Beneficiato, & Chroniſta. Si demum Baſilicam S. Mariæ Majoris; Hæc primum Cardinalem Archipresbyterum, quantum aſſequimur, habuit Matthæum Cardinalem ſub Eugenio III. de anno 1153., conſequentibus verò temporibus præter B. Nicolaum Cardinalem Albergati habuit ſplendidiſſimum Eccleſiæ lumen S. Carolum Borromæum Cardinalem S. Praxedis qui ſuis virtutibus, ac Sanctitate adeo excelluit, ut Baſilicæ hujuſce decora in immenſum extulerit.

2. Jam vero Cardinales Baſilicarum Archipresbyteri cum gravioribus ipſi diſtineantur occupationibus Vices ſuas committunt alicui e numero Romanæ Curiæ Prælatorum qui aliquando eſt etiam Epiſcopus Titularis aut Patriarcha, prout nuper vidimus in Baſilica Vaticana ampliſſimum tunc Patriarcham Antiochenum, nunc Eminentiſſimum Card. Joachimum Portocarrero, Cardinalis Archipresbyteri vices ac partes explere. Nec voluntariè dumtaxat, ſed ex obligatione Cardinales Archipreſbyteri conſtituunt ſibi Vicarium; nam Alex. VII. expreſſe id mandat in ſua conſtitutione 33. *Paſtoralis Officii &c.*, ubi ait *Vicarios deputent Prælatos graves, & probos*. Hic igitur Prælatus cui ab Archipresbytero ſua demandatur provincia, dicitur & eſt Baſilicæ Vicarius, de quo hic loqui inſtituimus.

3. De

3. De Vicariis Archipresbyterorum in genere agit Sbrozzius qui floruit circa annum 1592., & apud illum Ferret. conſil. 327. num. 3. Pariſius &c., de Vicariis autem Archipresbyterorum Baſilicarum in ſpecie nonnulla affert Cohellius in ſua notitia Cardinalatus cap. 61. §. *habet etiam &c.* ubi docet ejuſmodi Vicarios habere juriſdictionem ordinariam, ex triplici enim genere Vicariorum quorum alii conſtituuntur a jure, alii ab eodem Superiore a quo creantur Judices Ordinarii, cujus vicem gerunt aut locum tenent, alii conſtituuntur ab aliquo Officiali in locum ſui ipſius. Ex hoc inquam triplici genere, Vicarii non ſolum primi, ſed etiam ſecundi generis quales ſunt Vicarii Baſil. habent juriſdictionem ordinariam ex conceſſione & permiſſione ipſius Juris & Principis, ſicut olim etiam juriſdictionem ordinariam habebat Legatus, & Vicarius Proconſulis. Vicarii autem tertii generis regulariter non habent juriſdictionem ordinariam ſed delegatam. Ut obſervat Azor. Lib. 3. Inſtit. Moral. Lib. 13. cap. 13.

§. II.

A quo, quomodo & quales conſtituendi ſint Vicarii Baſilicarum.

4. Conſtituitur & deputatur Baſilicæ Vicarius ab ejuſdem Baſilicæ Archipresbytero, qui ad id habet a Summo Pontifice facultatem, ut conſtat ex Bulla Sixtina centeſima ſecunda edita in favorem Baſilicæ Vaticanæ, ubi legitur: *Tuumque & dictæ Baſilicæ Vicarium per te nunc forſan deputatum, & pro tempore a Te deputandum:*

 Pro-

Propterea ſcripſit Cohellius, dum ageret de Archipresbytero S. Mariæ Majoris: *Habet etiam Eminentiſſimus hic Card. Archipresbyter, quemadmodum alii Patriarchalium Baſilicarum, facultatem eligendi ſibi Vicarium e numero Romanæ Curiæ Prælatorum*: Quod jam olim fixum, ac certum ſuppoſuerat Paulus III. in ſua conſtitutione 35. incipiente *cum dilectus Filius Alexander &c.* ubi commemorat id veluti ſuo jure factum fuiſſe a præfato Cardinali, inquiens: *Ipſeque Alexander Cardinalis, & Archipresbyter in dicta Baſilica Venerabilem Fratrem noſtrum Franciſcum Sfondratum Vicarium ſuum conſtituerit, & deputaverit*. Confirmat idipſum, tum citata Bulla Alex. VII. *Paſtoralis Officii &c.*, tum Praxis hodierna, qua videmus Vicarios Baſilicarum ab Eminentiſſimis reſpectivè Archipresbyteris huic muneri præfici, ac deputari. Advertas tamen cum Card. de Luca *in Miſcel. diſc. 23. n.* 12., quod ii Vicarii quamvis a Cardinali ſint conſtituti, non cenſentur tamen ejus Cardinalis familiares in ordine ad regulas Cancellariæ pro reſervationibus Apoſtolicis, & pro jure Cardinalium in nominationibus.

5. Licet a Cardinali Archipresbytero conſtituatur ejuſmodi Vicarius, ut diximus, nihilominus id intelligas *regulariter*, nam *quandoque* ab ipſo Papa ſive audito, ſivè etiam non audito Cardinali Archipresbytero conſtituitur, prout de facto per litteras in forma Brevis nonnulli a Papa conſtituti reperiuntur Baſilicarum Vicarii.

6. Modus conſtituendi ejuſmodi Vicarium eſt regulariter per litteras patentes Cardinalis Archipresbyteri, in quibus nulla eſt a jure præſcripta ſtabilis ac certa verborum forma: Hinc variæ circumferuntur harum litterarum

rum formæ, quas infra annectam. Omnes tamen ſubſtantiam habent Mandati, & Poteſtatis Vicario commiſſæ.

7. Dixi *regulariter*, nam aliquando fit talis conſtitutio per Breve Pontificium, aut etiam per ſolum verbum ipſius Archipresbyteri, non enim ad conſtituendum Vicarium neceſſaria eſt ſcriptura, ut firmant cum Sbroz. lib. 1. q. 64. Piring., Pax Jordanus, aliique, niſi forte quando in contentione judiciali probandus eſſet Vicariatus, tunc enim ſcriptura publica, & ſolemnis requireretur, ſiquidem Mandatum Principis probari nequit, niſi per ſcripturam juxta L. *unic. Cod. de Mandat. Princip.* Excipe ab hac generali regula duos caſus, in quibus ſine ſcriptura adhuc haberetur Vicariatus probatio, horum alter eſt, ſi præſens ſit Cardinalis Archipresbyter, qui de commiſſo a ſe Vicariatu huic determinatæ Perſonæ teſtetur, alter eſt ſi Vicarius ſit Epiſcopus, nam tunc ratione dignitatis ſtandum eſſet ejus dicto quoad ea quæ veniunt ex generali commiſſione, ſecus quoad ea quæ ſpeciale Mandatum requirunt, *ex Leuren. q. 35.*

8. Forma autem qua in ſcriptis conſtituitur ejuſmodi Vicarius eſt tenoris ſequentis, videlicet.

I.

Annibal Miſeratione Divina Epiſcopus Portuenſis, & S. Rufinæ Card. S. Clementis, S. R. E. Camerarius, & Sacroſanctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Archipresbyter.

Dilecto nobis in Chriſto Illuſtriſſimo, & Reverendiſſimo Domino Aloyſio Matthæi Cameræ Apoſtolicæ Clerico ſalutem in Domino. Cum Vicariatus Sacroſanctæ

ctæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe vacaverit, & vacet, cujus collatio, Proviſio, & omnimoda diſpoſitio ad nos ratione Archipresbyteratus dictæ Baſilicæ pertinet, & ſpectat Te Illuſtriſſimum, & Reverendiſſimum Dominum Aloyſium Matthæi, de cujus Prudentia, Virtute, & Probitate valdè confidimus, vigore præſentium in Vicarium præfatæ Baſilicæ cum omnibus honoribus, oneribus, juribus, facultate, & emolumentis ſolitis, & conſuetis, ut ſupra eligimus, & deputas mus. Mandantes Reverendiſſimo Capitulo, & Clero, ut Te pro tali in omnibus admittant, recipiant, & recognoſcant: In quorum fidem &c. Datum Suriani &c.

II.

Venerabili Frati Joachimo Ferdinando Patriarchæ Antiocheno.

CLEMENS P.P. XII.

VEnerabilis Frater ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Eximia Fraternitatis tuæ in Nos, & Apoſtolicam Sedem merita, aliaque inſignium Virtutum dona, quibus Te ab illarum Largitore Altiſſimo multipliciter decoratum eſſe novimus in cauſa ſunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaque ſicut nobis innotuit Venerabilis Frater noſter Annibal Epiſcopus Sabinen. S. R. E. Cardinalis Albanus nuncupatus, Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe Archipresbyter, Officium Vicarii ejuſdem Baſilicæ Tibi in locum bonæ memoriæ Joannis Franciſci Nicolai, dum vixit Archiepiſco-

piſcopi Myrenſ., & ejuſdem Baſilicæ Vicarii nuper Defuncti demandaverit. Nos ſperantes Te officium hujuſmodi ex animi noſtri ſententia adminiſtraturum eſſe, Te que a quibuſvis &c. Te in prædicto officio Vicarii dictæ Baſilicæ, de conſenſu memorati Annibalis Cardinalis Epiſcopi, & Archipresbyteri prædictæ Baſilicæ, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ad tui vitam cum facultatibus, auctoritatibus, prærogativis, & Privilegiis, Salariis, juribus, ac honoribus & oneribus ſolitis ac conſuetis, confirmamus, & quatenus opus ſit ejuſdem Baſilicæ Vicarium auctoritate ac tenore præſentium quoad vixeris, de novo facimus, conſtituimus, ac deputamus. Mandantes propterea dilectis Filiis Capitulo & Canonicis memoratæ Baſilicæ, ceteriſque ad quos ſpectat, ac ſpectabit in futurum, ut Te ad demandatum Tibi per præſentes Vicariatus Officium, illiuſque liberum exercitium, juxta earumdem tenorem præſentium recipiant, & admittant, tibique in omnibus ad dictum Officium ſpectantibus faveant, pareant, & aſſiſtant reſpective, & tua ſalubria monita, ac mandata hujuſmodi ſuſcipiant, & efficaciter adimplere procurent, alioquin ſententiam ſive pœnam quam tuleris, ſeu ſtatueris in rebelles ratam habebimus, & faciemus authore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam, inviolabiliter obſervari. Non obſtantibus &c Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 30. Decembris 1737. Pontif. noſtri anno octavo.

9. Qualis verò ſit deputandus in Vicarium, explicuit Alex. VII. in ſua conſtitutione incipiente *Paſtoralis Officii* per hæc Verba *Vicarios deputent* (Archipresbyteri) *Prælatos graves, & probos, qui non ſint Canonici ejuſdem, aut alterius Eccleſiæ, nec ad aliquam Reſidentiam obli-*

obligati, ac tali Doctrina, & Pietate præditos, ut Eccleſiæ Jura tueri, & cauſas ac judicia per ſe ipſos cognoſcere, & judicare valeant: Ex quibus liquet Vicarium debere eſſe *Prælatum*, ac præterea virum gravitate, probitate, ac doctrina præditum.

ſ. III.

De Officio, & Obligatione Vicarii Baſilicarum.

10. Officium Vicarii Baſilicarum eſt præeſſe, curam gerere, ac deſervire Baſilicæ in iis, quæ pertinent ad Archipresbyterum, cujus ipſe eſt Vicarius, nam aſſumitur ut vices gerat ipſius Archipresbyteri, & ut ipſe Archipresbyter ſe excuſare poſſit ab obligatione aſſiſtendi ſeu inſerviendi. Hinc ſi Vicarius omitteret aſſiſtentiam, & ſervitium, quod requirunt conſtitutiones Baſilicæ ab Archipresbytero, teneretur huic ad damnum, & intereſſe, prout firmant de Coadjutore reſpectu Coadjuti. Garcias p. 4. cap. 5. n. 56., & Caſtrop. tract. 13. diſp. 1. p. 10. quinimo idem Vicarius cogi poſſet ad ſerviendum, ſi retento Vicariatu ſervitium omitteret, nam ipſe ſe obligavit, ſeu conſenſit tali obligationi, & congruam pro ſervitio mercedem recipit. Hæc autem coactio facienda eſſet per judicem cenſuris, aliiſque juris remediis.

11. Hinc etiam tenetur Vicarius invigilare, ut in Baſilica omnia ritè compoſitèque fiant, quæ ad divinum cultum pertinent; videlicet, ut ordinatus ſit acceſſus, ac receſſus a Choro, ut ſervetur congrua canendi, ac modulan-

dulandi ratio, ut ſufficiens ſit Miniſtrorum numerus, nec appareat defectus notabilis Miniſtrorum, ut ſilentium ac modeſtia Eccleſiaſticis perſonis ac locis debita reſpectivè obſervetur. Ne in Choro litteræ, librique, aut alia ſcripta legantur, ex Pauli V. Conſt. item ſollicite providere debet ne unquam in Baſilica omittatur Chorus ex Clementin. 1. de Celebr. Miſſar., ita ut graviter ipſe peccaret ſi Chorus abſque juſta ac rationabili cauſa omitteretur. Ratio eſt manifeſta, quia ad Prælatum & Superiorem Communitatis ſpectat curare, ut obligationes Communitatis exequtioni mandentur, ſiquidem ipſi commiſſum eſt regimen Communitatis: cum autem Vicarius ex Conſtitutione Alex. VII. *Paſtoralis Officii* ſit ſuperior illius Eccleſiaſticæ communitatis, & *Præfectus Chori*, nec ipſe ſolus hanc obligationem recitandi Officium Divinum in Choro exequi poſſit, ſequitur obligatum eſſe diligentiam adhibere, ut alii exequantur.

12. His tanquam certis præmiſſis. Quæres 1. Quandonam, & quoties Vicarius Choro intereſſe debeat? ℟. Intererit tunc, & quoties juxta Baſilicæ Conſtitutiones intereſſe debet Archipresbyter, ipſe enim partes, & onera ipſius ſuſtinet. Archipresbyter autem ex citata Alex. VII. Conſtitutione, tenetur Choro intereſſe omnibus diebus Feſtis, ac præterea omnibus illis diebus ſolemnioribus, quibus omnes & ſinguli tum Canonici tum Beneficiati, tum Clerici intereſſe obligantur. Quare, his omnibus diebus Chorum adire debet Vicarius.

13. Queres 2. an quando Archipresbyter eſt infirmus, aut aliàs legitimè impeditus a Choro, tunc adhuc Vicarius teneatur intereſſe? ℟. Rem poſſe conſiderari in concreto, & in abſtracto. Si res conſideretur in

C con-

concreto, ea pendet a peculiaribus ſingularum Baſilicarum conſtitutionibus, nec non a diuturna, & legitima in illis conſuetudine, itidemque a contractu inito inter ipſum Archipresbyterum, & Vicarium, etenim ſi Archipresbyter relativè ad dictas conſtitutiones, & conſuetudines id exegerit, & Vicarius huic obligationi conſenſerit ea utique ipſe tenebitur. Cæterum ſi res conſideretur in abſtracto, ac merè de jure, tunc ſi pro eo caſu Vicarius abeſſet, non propterea Archipresbyter amitteret diſtributiones nam non debet ipſe eſſe deterioris conditionis ex eo quod Vicarium habeat, undè ſicuti illi diſtributiones deberentur quando non habens Vicarium abeſſet a Choro ob infirmitatem. *Ex Cap. unic. de Cleric. non reſident*: *in* 6., ita eædem illi debentur quando habens Vicarium ob eamdem cauſam abſit, etiamſi Vicarius non aſſiſtat & interſit. Quod ulterius ſuadetur quia habere Vicarium non eſt Onus, ſed Privilegium Archipresbyteri, cum autem nemini debeat eſſe nocivum, nec retorqueri in ejus damnum quod in ejus favorem conceſſum eſt juxta *Cap. quod ob gratiam de reg. Jur. in* 6., ſequitur quod Archipresbyter non ſit privandus jure potiundi diſtributionibus in caſu infirmitatis ex eo quod habeat Vicarium.

14. Quæres 3. an Vicarius excludendus ſit a Choro, nec admittendus ad inſerviendum Eccleſiæ, quando forte Archipresbyter eſſet juſtè excommunicatus. ℟. Diſtinguendum eſſe nam vel Vicarius conſtitutus eſt a Pontifice per Breve uti aliquando fieri conſuevit, vel conſtitutus eſt ſolum ab Archipresbytero? Si fuerit primo modo conſtitutus, non eſt ullatenus excludendus ſiquidem Vicariatum non gerit ex poteſtate accepta ab Archipreſbytero, ſed a Papa. Si autem ſecundo modo, tunc exclu-

cludendus eſſet, ſiquidem ipſe repræſentat Archipreſbyterum a quo habet poteſtatem, & cujus poteſtas pro eo tempore ceſſat quoad exercitium. Id tamen intelligas quando Archipresbyter non ſolum eſſet juſtè excommunicatus, ſed etiam nominatim denunciatus, etenim nominatim non denunciatus retinet ſuam Poteſtatem etiam quoad exercitium juxta Extravag. Martini V.

15. Quæres 4. An Vicarius teneatur ad perſonalem Reſidentiam in Urbe? ℞. Advertendum primo eſſe Vicariatum ejuſmodi, non eſſe Beneficium, & licet ſit Dignitas, quandoquidem habet præeminentiam cum jurisdictione, non eſſe tamen Dignitatem per ſe ſtabilem, atque idcirco ſi qua in ipſo requiritur Reſidentia, hanc non importare effectum abſolutæ incompatibilitatis cum aliis Dignitatibus, Officiis, ac Beneficiis &c. Advertendum ſecundo Reſidentiam in loco Officii vel Beneficii expoſtulari ad effectum perſonaliter deſerviendi ipſi Officio vel Beneficio, ut rectè expendit Leurenius in foro Benef. p. 1. q. 363. ita ut finis Reſidentiæ ſit actuale ipſum, ac perſonale ſervitium.

Hoc poſito. Vicarius Baſilicarum tenetur reſidere in Urbe, ita ut juridicè privari poſſit Vicariatu ſi non reſideat, imo cenſeatur illi tacite renunciare ſi ab Urbe diſcedat, animo non redeundi. Prima pars probatur: Quia obligatus ad finem, obligatur ad ea quæ ſunt ad Finem, cum autem Vicarius ex contractu vel quaſi contractu inito cum Archipresbytero, teneatur ad deſerviendum perſonaliter Baſilicæ, conſequens eſt ut teneatur ad reſidendum in Urbe utpote medium neceſſarium ad perſonale ſervitium Baſilicæ. Altera pars probatur, quia Vicario non deſerviente damnum emergit tum ſervitio Eccleſiæ, tum Archipresbytero, unde ſicuti ab

Archipresbytero poteſt obligari ad intereſſe pro ſua indemnitate, ita a competenti Judice Vicariatu privari poteſt pro retinendo ſervitio Baſilicæ. Tertia pars etiam probatur, quia ut conſtat ex Cap. *Præſentata* de teſtibus. Ille cui mandata eſt juriſdictio, ſi de loco recedat ubi erat exercenda, & habeat animum vel obligationem non redeundi, amittit juriſdictionem ſeu cenſetur illi tacite renunciare.

16. Quæres 5. An peccet Vicarius non reſidendo per longum tempus in Urbe! ℞. Diſtinguendum eſſe inter caſum, in quo ipſe reſarciat Archipresbytero damnum illi emergens, & caſum in quo tale damnum ipſe non reſarciat. In ſecuudo hoc caſu, certum videtur ipſum peccare quia non ſtat contractui cum damno tertii. In primo autem caſu poteſt eſſe dubium quia ex una parte non videtur peccare, quandoquidem tota obligatio aſſiſtendi Choro, & conſequenter reſidendi in Urbe, non illi naſcitur ex titulo beneficii ſed præcisè ex ſtipendio, quod accipit ab Archipresbytero, ergo ſi cedat huic ſtipendio refundendo illud in Archipresbyterum, excludit a ſe totam obligationem: ex alia parte videtur peccare, quia omittere ea quæ ſibi competunt ratione proprii muneris, eſt per ſe grave peccatum, cum autem Munus Vacarii qua talis, ſit aſſiſtere Choro, & conſequenter reſidere in Urbe, erit peccatum per ſe grave hoc omittere per longum tempus. Cæterum exiſtimo inſpiciendum eſſe utrum ex ipſius diuturna abſentia grave patiatur detrimentum ſervitium Eccleſiæ, & Cultus Divinus nec ne? Si grave detrimentum patiatur; peccabit quia ad ipſum ſpectat non præcisè ratione ſtipendii, ſed etiam ratione Officii quod ſuſtinet, providere ne Eccleſiæ ſeù Baſilicæ ſervitium grave detrimentum

patia-

patiatur, quod ſi hoc ex ſua culpa evenerit, illi imputabitur ad peccatum unde in tali caſu non reſidendo peccabit per ſe graviter. Secus dicendum ſi aut nullum Baſilicæ ſervitium patiatur detrimentum, aut valde leve.

17. Queres 6. An Vicarius Baſilicæ poſſit ſibi aſſumere dies recreationis, & abeſſe ab Urbe, ſicuti poteſt Archipresbyter? ℟. Si ſermo ſit in abſtracto, & attento jure communi, affirmativè, ita tamen ut Vicarius non poſſit habere tres menſes, & Archipresbyter tres menſes alios, ſed iidem tres menſes inter utrumque ſint conſumendi, ut nimirum eodem trimeſtri quo abeſt Vicarius, abeſſe poſſit Archipresbyter, vel ſi abſuit Vicarius per totum Septembrem, & medium Octobris, Archipresbyter poſſit abeſſe ſeſquimenſi alio v. g. Novembri, & medio Octobri. Ratio *aſſertionis* eſt quia Privilegium conciliare conceſſum eſt ob ſervitium continuum totius anni, quod ex quadam æquitate temperandum eſt interpoſitá trium Menſium recreatione, adeoque etiam Vicarius toto anno aſſiſtens, & præſtans ſervitium eo privilegio frui debet. Ratio *limitationis* eſt, quia aliter prorogaretur Privilegium contra mentem Concilii. Dixi *ſi Sermo ſit in abſtracto*, nam ſi Sermo ſit *in concreto* uſus Vaticanæ Baſilicæ fert, ut Vicarius ſemper, ac toto anno debeat communibus intereſſe.

18. Quæres 7. An Vicarius Baſilicæ ex vi Vicariatus teneatur ad recitationem Horarum Canonicarum? ℟. Etiamſi Vicarius teneatur ſtatis temporibus Choro intereſſe, ibique Divina Officia recitare loco Archipresbyteri, non tenetur tamen ad horas recitandas ex vi ſolius Vicariatus, quando Choro non interſit, & ſit extra illum. Ratio eſt quia Vicariatus non eſt Beneficium, cum non ſit jus percipiendi fructus annuos *collatum in perpetuum &c.*

19. Quæ-

19. Quæres 8. An Vicarius, qui ratione Ordinis tenetur ad horas Canonicas, poſſit recitare in Choro partem Officii, juxta ritum Baſilicæ, & aliam partem extra Chorum juxta communem Ritum Romanum? ℟. Sciendum eſt 1. Baſilicam Vaticanam adhuc uti Pſalterio priſcæ Romanæ editionis, quo ante S. Pium V. utebatur Roma dumtaxat, ejuſque diſtrictus, eſtquæ illud quod teſte Card. Bona de Sacra Liturg. lib. 2. cap. 3. extabat ante S. Hieronymum, Pars antiquiſſimæ illius Verſionis, quæ fidem Eccleſiæ naſcentis in Occidentalibus regionibus nutriverat.

Sciendum eſt 2. Vicarium Baſilicarum eſſe reſpectivè addictum Ritui ſuæ Baſilicæ, quia addictus ſive ſtabiliter ſive ad tempus alicui Eccleſiæ, aut alicui Cætui, intelligitur addictus Ritui quem profitetur illa Eccleſia vel ille Cætus, ut colligitur ex Bellarmino lib. 1. cap. 18. *de Bonis Operibus*. Cum autem Vicarius Baſilicæ ſit temporaliter addictus ſuæ Baſilicæ, ſequitur ut pro tempore Vicariatus cenſeatur addictus Ritui quem profitetur ſua Baſilica.

His præmiſſis. Aio Vicarium Baſilicæ non ſolum in Choro, ſed etiam extra illum quando privatim recitat ex obligatione Ordinis ſacri, teneri recitare juxta Ritum ſuæ Baſilicæ, & conſequenter Vicarium Baſilicæ Vaticanæ teneri etiam extra Chorum, uti pſalterio antiquiſſimæ illius Verſionis: non eſſe tamen arguendum de peccato Vicarium ejuſdem Baſilicæ Vaticanæ, ſi privatim ex *rationabili* cauſa, *aliquoties* utatur pſalterio communi, quamvis partem Officii puta Matutinum recitaverit in Choro ex Pſalterio antiquæ verſionis.

Prima aſſertionis Pars probatur. Quia licet Ritus Baſilicarum Urbis, etiam Vaticanæ ſint quidem aliqualiter

ter diverſi a Ritu communi Romano, non ita tamen ſunt diverſi, ut *ſpecifice*, ſed ſolum ***numerice*** a communi Romano differant juxta ea quæ docet Card. Bona lib. 1. Liturg. cap. 7., & conſequenter ſatisfaciat ſuo oneri quoad ſubſtantiam; qui obligatus recitare juxta Ritum Baſilicæ, recitet juxta Ritum communem Romanum: Nihilominus quædam deordinatio in hac materia eſt quod Pars non ſe conformet ſuo toti, atque idcirco Vicarius, qui eſt Pars Eccleſiaſtici illius Cœtus, debet huic ſe accomodare, & ſervare Ritum talis Cœtus etiam extra Chorum, ſicuti etiam extra Chorum addicti huic Baſilicæ ſervant Ritum Baſilicæ.

Altera pars probatur; nam ſi Vicarius ex *rationabili fine, & aliquoties* utatur Pſalterio communi Romano extra Chorum, non propterea ſtatim arguendus eſt de peccato, ſiquidem etiam ſic retinet formulam legitimam precandi quoad ſubſtantiam: hæc enim non tam ex veteri, aut Romana communi verſione, quam ex ſenſu verborum, approbato idiomate, & legitima diſpoſitione conſtat.

Dixi: *ex rationabili fine, & aliquoties: nam nullo intercedente bono fine* non evitaretur veniale *propter deordinationem*, item ſi hoc fieret non aliquoties, ſed paſſim, ſine delectu, & communiter, non excuſaretur ſaltem a veniali; nam licet nonnulli cum Emmanuele Sà V. Hor. Can. n. 6. velint obſtrictum orare more ſuæ peculiaris Eccleſiæ, poſſe extra Chorum orare juxta morem communem Romanæ Eccleſiæ niſi obſtet præceptum aliquod ſpeciale, uti obſtat præceptum S. Caroli reſpectu Ambroſianorum; nihilominus non id facilè permittendum propter deordinationem & difformitatem partis cum ſuo Toto; præſertim cum illa Frequentia

tia & conſuetudo ſapiat quemdam contemptum ſui peculiaris, & approbati Ritus.

Dixi etiam: *quamvis partem Officii recitaverit in Choro ex Pſalterio antiquæ verſionis*; nam utraque verſio approbata ac legitima eſt reſpectu Vicarii Baſilicæ Vaticanæ, nec eſt deordinatio culpabilis ſi *rarò*, & cum *rationabili* cauſa id fiat.

§. IV.

De poteſtate Vicarii Baſilicarum Vrbis.

20. POteſtas Vicarii Baſilicarum metienda eſt ex Poteſtate quam habent earumdem reſpectivè Archipresbyteri. Hæc autem olim erat ampliſſima; nam Archipresbyter Vaticanæ ex Pauli III. Conſtitutione 35. incipiente *cum dilectus &c.* habebat juriſdictionem cognoſcendi omnes cauſas tam civiles, quam criminales (citra tamen pœnam ſanguinis, & corporis afflictionem) inter Canonicos, Capitulum, & Beneficiatos, Clericos, & Cappellanos ex una parte & quaſcumque alias Perſonas, loca Collegia, vel univerſitates quantumcumque privilegiatas ex alia, vel inter ipſoſmet motas, & movendas ſuper quibuſcumque rebus tam activè, quàm paſſivè, cum omnibus earum incidentibus, dependentibus annexis, & connexis, ſummarie, ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura judicii, ſola facti veritate inſpecta, ac manu regia abſque terminis ſubſtantialibus, & alicujus telæ judiciariæ obſervatione, ſine confectione regiſtri, & quacumque appellatione etiam non

fri-

frivola remota. Cum facultate in Curia, & extra citandi, & inhibendi. Juramenta perſonarum dicti Capituli relaxandi ad effectum agendi. Quibuſcumque non obſtantibus.

21. Præterea ex Sixti V. Conſtitutione 102. incipiente: *Cum ex debito &c.* hæc eadem juriſdictio confirmatur, & ex parte ampliatur, nam datur facultas ſummarie, & appellatione poſtpoſita etiam non frivola procedendi, cauſas ab aliis judicibus reaſſumendi, ſingulis diebus in honorem Dei non feriatis procedendi, commiſſiones manu Papæ non ſignatas non attendendi, & alia ejuſmodi.

Item ex eadem Sixti Conſtitutione confirmatur privilegium, & Auctoritas per Paulum III., & Pium IV. emanata ſuper collatione Beneficiorum, ita ut poſſit Archipresbyter, teſte Cohellio, conferre beneficia in Vaticana Baſilica vacantia exceptis iis, quæ ex Cancellariæ Regulis ad Apoſtolicam Sedem ſunt reſervata.

Ex eadem pariter Conſtitutione datur Archipresbytero poteſtas Ordinaria, & quaſi Epiſcopalis in ea Baſilica per hæc formalia verba: *Dantes etiam tibi* facultatem *exercendi munia Pontificalia in Baſilica prædicta, ac ordinariam etiam in ſpiritualibus juriſdictionem ſuper Canonicis, Beneficiatis, Clericis, ac Miniſtris prædictis, ita ut a te, vel de tua licentia tantum, nec alias a quocumque Catholico Antiſtite gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habente per te deputando ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines promoveri. Tuque & Antiſtites hujuſmodi eos promovere, abſque noſtra vel ſucceſſorum noſtrorum, aut Vicarii, vel cujuſvis alterius Ordinarii licentia, dimiſſoriis, aut examine licitè poſſitis, ac debeatis.*

Accedit ex eadem Conſtitutione alia ſatis ampla facultas ſuper Collegio Fabricæ præfatæ Baſilicæ, ita ut in eo Archipresbyter ſuperioritatem teneat, cauſas intereſſe dictæ Fabricæ concernentes cognoſcat, Officiales reformet &c. Ex quibus apparet ampliſſimam olim fuiſſe Archipresbyteri Baſilicæ Vaticanæ poteſtatem. Non deſunt, quì validis rationum momentis ſuffulti cenſeant in eumdem Baſilicæ Vaticanæ Archipresbyterum derivatam eſſe auctoritatem quam olim obtinebat Epiſcopus Portuenſis. Is quippe ex Conſtitutione Joannis XIX. quæ extat apud Ughellium tom. 1. Italiæ Sacræ juriſdictionem, & Eccleſiaſtica Judicia exercebat in tota Civitate Leonina, imo ea omnia Eccleſiaſtica Officia, quæ Pontifex impeditus ibidem exequi non valeret, ad Portuenſem ſpectabant Epiſcopum: *nec non* inquit Joannes XIX., *cuncta ſacra Officia ſeu Myſteria, quæ nos & ſucceſſores noſtri facere debemus, ſi ægritudine, vel aliqua cura impediti facere non poſſumus, tam in ſupradicta Eccleſia S. Petri, & Monaſteriis ſuis, quam per totam Civitatem Leoninam per vos, veſtroſque ſucceſſores fieri Apoſtolica auctoritate decernimus.*

22. Nunc vero per varios Pontifices aliquantulum reſtricta eſt hæc Auctoritas Archipresbyteri, nam *Judicialis Poteſtas* olim illi collata a Paulo III. & Sixto V. ferme ſublata eſt per Decretum Innoc. XII. quo hic Pontifex redegit Tribunalia ad Jus commune ſivè ad judices Ordinarios Romanæ Curiæ, idem tamen ibidem declarat: *quod per præſentem Ordinationem non cenſeatur ullo modo adempta Cardinalibus Archipresbyteris.... eorumque Vicariis, aliiſque Deputatis facultas, ſeu juriſdictio in his, quæ concernunt ſervitium Eccleſiæ ſeu loci pii, circa diſciplinam Eccleſiaſticam, & morum correctio-*

rectio-

rectionem dumtaxat: Quare adhuc aliqua ex parte perſonam judicis Archipresbyter gerit, videlicet, *circa diſciplinam Eccleſiaſticam & Morum correctionem*: unde ad ipſum ſpectat cognitio & correctio minorum quorumdam delictorum, ac jurgiorum inter Clericos Baſilicæ, eaque correctio intelligenda eſt de correctione, quæ fit *Verbis*, *Monitionibus*, ac *præceptis*, ut colligitur ex Fagnano *Cap. ad hæc de Archidiac.* immo poterit modicam pœnam imponere v. g. ſuſpendere ad modicum tempus, ut loc. cit. notat idem Fagnan., ſimiliter poterit exceſſus quorum cognitio, & correctio ad ipſum ſpectat, punire *mulcta pecuniaria*, idque non ſolum quando Conſtitutiones Baſilicæ pœnam aliquam pecuniariam pro delicto; vel hanc aut illam, ſed etiam quando nulla determinant, nec ſolum pro coercenda contumacia, ſed etiam directè pro exceſſu diffinitivam pronunciando ſententiam: ex Leuren. de Archidiac. quæſt. 149. Accedit non improbabile eſſe, quod Archipresbyter Baſilicæ Vaticanæ, utpote habens ex Privilegio Sixti V. juriſdictionem ordinariam in ſpiritualibus pro foro etiam externo, poſſit ferre cenſuras, & in ſpecie excommunicare delinquentes Baſilicæ Clericos & Miniſtros. De hoc tamen nihil ſtatuo, imò ſapientiſſimo Cenſori improbabile hoc viſum eſt.

23. *Quoad Beneficiorum collationem Urbanus VIII.* in ſua ſeptima Conſtitutione poſt alios Pontifices, uti teſtatur Card. Lauria, reſervavit Canonicatus, dignitates, & majora beneficia, quod ideo factum cenſet Gonzalez gloſſ. 13. num. 26. quia *Archipresbyteri & Capitula Patriarchalium habent certa Privilegia & indulta a diverſis Pontificibus conceſſa conferendi Beneficia illarum Eccleſiarum, unde ne poſſint conferre Dignitates, &*

Canonicatus ſeu alia majora Beneficia fuit inducta dicta reſervatio. Adhuc tamen Archipresbyter quædam beneficia conferre ſolet.

24. Quamobrem de præſenti Archipresbyteri Vaticanæ Poteſtas præter ſuperioritatem fabricæ extenditur ad rectam Baſilicæ Gubernationem in iis quæ concernunt ſervitium Dei, diſciplinam Eccleſiaſticam & morum correctionem, item ad collationem aliquorum Beneficiorum, & ad ordinariam in ſpiritualibus juriſdictionem in Canonicos, Beneficiatos, Clericos, & Miniſtros cum facultate exercendi Pontificalia, promovendi ad ſacros Ordines, dandi dimiſſorias &c. Hæc eadem, ſed *limitatè* competunt Archipresbytero Lateranenſi, ac S. Mariæ Majoris: dixi, limitatè, ſiquidem facultatem hi non habent promovendi ad ſacros Ordines, dandi dimiſſorias, nec ſunt Ordinarii in ſpiritualibus reſpectu Miniſtrorum ſuæ reſpective Baſilicæ.

25. Archipresbyteri poteſtas communicatur Vicario ab ipſo jure, nam leges Pontificiæ conferentes Poteſtatem Archipresbytero expreſſe diriguntur tum ad Archipresbyterum, tum ad ipſius Vicarium, ut patet ex Conſtitutione Sixtina habente hæc formalia Verba: *Ad Te quamdiu Archipresbyteratum prædictum obtinueris, tuumque & dictæ Baſilicæ Vicarium*: Quare ſtatim ac Prælatus deputatur in Vicarium omnis in eum Archipresbyteri Poteſtas derivatur, exceptis iis, quæ expreſſe vel ex Praxi Archipresbyter ſibi reſervat, quæque requirunt ſpeciale mandatum, vel quæ Archipresbyter poteſt ſive ut delegatus Papæ, ſive ut Pars Capituli, ſive ex ſpeciali Privilegio. Neque obſtat quod eadem poteſtas & juriſdictio nequeat eſſe penes duos, ſicuti ejuſdem rei poſſeſſio, & dominium nequit eſſe in ſolidum

dum penes duos; nam hoc repugnaret, quando eadem poteſtas *eodem modo* eſſet penes duos, ſecus vero quando in altero eſt *principaliter*, *& independenter*, in altero verò eſt *acceſſorie*, *& dependenter*, prout contingit in caſu noſtro, in quo Archipresbyter poteſtatem habet principaliter, & independenter, Vicarius autem acceſſorie, & dependenter ab Archipresbytero conſtituente.

26. Ex quibus omnibus liquidò conſtat Poteſtatem Vicarii Baſilicarum non eſſe exigui momenti, nam in primis ipſe, cum poteſtate præeſt Baſilicæ, *quoad ejus Divina Officia*, & *ſervitium Eccleſiaſticum*, præeſt ejuſſdem Clero ac Miniſtris *quoad diſciplinam*, *& morum correctionem*, præeſt Choro *tanquam Chori Prefectus*, & in Baſilica Vaticana præeſt Baſilicæ, Clero & Miniſtris *tanquam Ordinarius in ſpiritualibus*, in quo valde differt ab Vicariis aliarum Baſilicarum, hi quippe ut dixi non ſunt Ordinarii ſeu non pollent auctoritate quaſi Epiſcopali reſpectu Cleri, & Miniſtrorum earumdem, cum peculiare id ſit Vaticanæ Baſilicæ, ut potiatur exemptionem, & Archipresbyter ipſius juriſdictionem ſpiritualem obtineat in perſonas illi adſcriptas, adeo ut hæc Baſilica vel habeat propriam qualitatem *nullius*, ut nonnulli contendunt; vel ſaltem habeat *impropriam & ad inſtar*. His præmiſſis agendo potiſſimum *de Vicario Vaticanæ* Baſilicæ, ac præſcindendo ab aliis, in quos tamen plura quæ dixero, recte congruere non inficiar, quæſtiones aliquas enodabo.

I.

27. Quæres 1. An Vicarius Baſilicæ poſſit intereſſe Capi-

Capitulo quando a Canonicis fiat? ℟. Non ſolum poſſe, ſed etiam teneri, non habere tamen in eo jus ſuffragii. Probo. Quia ex Conſtitutione Alexandri VII. *Paſtoralis Officii &c.* expreſſe Vicario præcipitur ejuſmodi intereſſentia; En verba: *Singuliſque Capitulis, & Congregationibus Capitularibus interſint*: addidi non ipſi *competere jus ſuffragii*; quia non eſt Pars Capituli, ſiquidem non eſt Canonicus, nec Archipresbyter, & quamvis vices gerat Archipresbyteri, hic tamen non ſolet jus ſuffragii in ſua abſentia committere alicui qui non ſit membrum Capituli, etenim ſi extraneo, puta, ſuo Vicario, committeret, hunc non tereretur Capitulum excipere. Ex cap. 46. de Elect.

28. Queres 2. An ſi Capitularium vota ſint paria in Capitulo, poſſit Vicarius aſſentiendo uni parti majorem partem efficere? ℟. Negative, quia cum ipſe non ſit de numero, & nomine Capitularium non habet votum in Capitulo, ut diximus, & conſequenter nequit acceſſu ſuo majoritatem illorum complere. Excipe. Niſi aliter per Conſtitutiones particulares cautum, vel conſuetudine introductum fuerit.

29. Queres 3. An poſſit cogere Canonicos Beneficiatos, & Clericos in Sacerdotio conſtitutos, ut Miſſam celebrent omnibus diebus Dominicis, & feſtis de præcepto? ℟. Vicarium Baſilicæ Vaticanæ id poſſe, ſiquidem expreſſe hæc facultas illi conceditur ab ejuſdem Baſilicæ conſtitutionibus num. 45., coactio autem facienda eſſet indicta pœna amittendi quotidianas diſtributiones illius diei, quæ accreſcerent aliis eodem die celebrantibus, & communicantibus. Ex Conſt. Baſilicæ ibidem.

30. Quæres 4. An poſſit mulctare ac procedere contra

tra eos ſive Canonicos ſive Beneficiatos, ſive Clericos, qui abſque licentia antequam hora finiatur, e Choro exierint? ℞. Affirmative, & mulcta vel erit amiſſio illius Horæ, vel alia arbitrio ejuſdem Vicarii. Idem dicendum contra eos, qui finita Hora Canonica, ſed non finita Hora Officii BB. Virginis quando in Choro recitatur ab eodem Choro diſceſſerint. Ex Baſil. Conſt. num. 21. 22.

31. Quæres 5. An, & quomodo poſſit procedere contra Abſentes per longum tempus a Choro abſque debita licentia? ℞. Poſſe tum inhærendo Conſtitutioni Nicolai III. quæ decernit abſentem per annum continuum abſque licentia ſive Archipresbyteri, ſive Vicarii eſſe *ipſo jure* privatum præbenda, tum inhærendo diſpoſitioni Concilii Tridentini ſeſſ. 24. cap. 12. de Reformatione qua ſancitur Canonicum abſentem ſine juſta cauſa ac licentia ultra tres menſes in anno &c. privandum eſſe eo anno, omnibus fructibus quos labente eodem anno lucratus fuerit. Ita enim expreſſe cautum eſt per ejuſdem Baſilicæ Conſtitutiones num. 26.

32. Quæres 6. An Vicarius poſſit Canonicis, Beneficiatis, & Clericis concedere ut per tres menſes abſint? ℞. Quamvis ex Concilio Tridentino conceſſum ſit Canonicis, ut poſſint per tres menſes in ſingulos annos abeſſe, nec ad talem abſentiam, ut notat Barboſa alleg. 53. num. 118. in rigore requiratur allegatio cauſæ, vel petitio licentiæ Superioris. Nihilominus ſive ex conſtitutionibus Baſilicæ, ſive ex conſuetudine, ſive ex eo quod tot ſolum Canonici eodem tempore abeſſe poſſunt, quot judicaverit arbitrio ſuo Archipresbyter, vel Vicarius; merito ſolent Canonici, vel Beneficiati vel Clerici diſceſſuri Vicarium convenire, ab eoque licentiam petere,

qui

qui illam impertit, ita tamen ut abſentia non prorogetur ultra tres menſes niſi occurrentibus cauſis a jure communi, vel conſtitutionibus Apoſtolicis conceſſis, & ita ut pro tempore abſentiæ ſivè id fuerit trium menſium; ſivè citra tres menſes, abſentes non lucrentur diſtributiones, ſed ſolum fructus groſſos. Perceptio ſiquidem diſtributionum non poteſt concedi cuiquam abſenti neque ab Archipresbytero, neque a Capitulo, neque ab utroque ſimul: ex conſt. num. 27.

II.

33. Quæres 7. An Vicarius poſſit corrigere non ſervantes in Choro, in Sacriſtia &c. debitam modeſtiam, ſilentium, & Clericalem gravitatem? ℟. Quamvis Innoc. XII., ut diximus, ademerit Archipresbyteris Baſilicarum cognitionem judicialem cauſarum ad forum externum ſpectantium, reliquit tamen iiſdem juriſdictionem circa diſciplinam Eccleſiaſticam, & morum correctionem. Hinc Archipresbyter Vaticanæ Baſilicæ utpote habens juriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem poſſet aliquorum exceſſus vel delicta minora modo, ac pœnis ſupra relatis,& quod non auſim ſtatuere,etiam cenſuris corrigere, & coercere. Hæc tamen poteſtas non eſt complete etiam in Vicario *ſine ſpeciali mandato*; cauſæ quippe criminales computantur inter graviora quæ indigent ſpeciali mandato. Poteſt nihilominus Vicarius ſine ſpeciali commiſſione corrigere culpas aliquas leviores circa modeſtiam, ſilentium, cantum Eccleſiaſticum &c. ideoque etiam poteſt pœnas aliquas leves v. g. Mulctas pecuniarias, ſuſpenſionem temporalem ab Officio, & ſimiles injungere; nam omnis juriſdictio, præ-

ſertim

ſertim ordinaria, annexam habere debet poteſtatem aliquam coercitivam, ſaltem modicam, ne alioquin ſit inefficax juxta *L. ult. ff. de Offic.* ejus vi juriſd.

34. Quæres 8. An poſſit extrajudicialiter terminare omnes lites, quæſtiones, & controverſias quas inter ipſos Beneficiatos aut aliquem ipſorum ex una parte, & Capitulum ſeu aliquem de Capitulo ex altera interdum oriri contigerit? ℟. Affirmative. Habetur hæc Vicarii facultas expreſſa in Conſtit. Baſil. num. 14. tit. de Beneficiat. Nec eam Innocentianæ reſtrictioni aut revocationi ſubeſſe dixeris, ſiquidem Innocentiana revocatio non comprehendit terminationem litium extrajudicialiter, ex bono & æquo ad arbitrium ſuperioris, aut Prælati.

35. Quæres 9. An Vicarius poſſit corrigere, ac proportionata aliqua pœna punire Manſionarios, alioſque inferiores ſervientes Eccleſiæ, quando in Officio delinquant? ℟. Archipresbytero, ejuſque Vicario Poteſtatem competere circa ea quæ concernunt ſervitium Eccleſiæ ſeu loci pii, ut conſtat ex Bulla Innoc. XII. cit. Quare tum Archipresbyter, tum ejus Vicarius poſſunt ſervientes Eccleſiæ ſive Clericos ſive Sæculares metu pœnarum, puta, amotionis ab Officio, alicujus mulctæ &c. in Officio continere, ac delinquentes de facto punire.

36. Quæres 10. An poſſit Vicarius Sacriſtiæ ſupellectilem viſitare, recognoſcere, & ut de opportunis provideatur præcipere? ℟. Hanc poteſtatem, ut conſtat ex Baſilicæ Vaticanæ conſtitutionibus tit. de Sacriſt. n. 1. competere Archipresbytero, ideoque non eſt dubium ex ſpeciali ſaltem ipſius commiſſione competere etiam Vicario, qui curabit diligenter, ut veſtimenta, & alia requiſita ad ſervitium Altaris & Chori munda ſint, & nitida, tum quia id præcipitur Prælatis Eccleſiarum in

Cap. Veſtimenta de conſecrat diſt. 11., *tum quia nimis videtur abſurdum in Sacris ſordes negligere, quæ dedecerent etiam in prophanis*, tum quia ii Prælati commendatione digniſſimi ſunt, qui Nepotianum apud S. Hieronymum in epiſt. ad Heliodorum imitantur, cui ex teſtimonio ejuſdem S. Doctoris magna erat ſolicitudo: *Si niteret Altare, ſi Parietes abſque fuligine, ſi pavimenta terſa... Si Sacrarium mundum, ſi vaſa luculenta &c.*

37. Quæres 11. An poſsit Vicarius diſponere, quæ Pars ſupellectilis ſacræ, quo tempore, & quibus Perſonis inſervire debeat? ℟. Id competere Archipresbytero, ut habetur ex Conſtitut. num. 2. tit. de Sacriſt., & ex ejus commiſsione Vicario, propterea dabit ipſe operam, & invigilabit ut ſolemnioribus diebus nobiliora adhibeantur paramenta, & coloris convenientis Officio & Miſſæ diei ſecundum uſum Romanæ Eccleſiæ, nam inobſervantia colorum præſertim in Baſilica eſſe non poſſet niſi cum irreverentia divini Cultus, & ſcandalo Populorum, ut bene obſervat Clericatus *de Miſſ. deciſ.* 50. qui ægre id ſine peccato fieri poſſe non ſine fundamento exiſtimat.

38. Quæres 12. An Vicarius poſsit prohibere ne fiant quæ indecentia vel ſcandaloſa ſive in ſacris functionibus ſive in Eccleſia ac tali Eccleſia ipſe judicaverit, puta, deambulationes, colloquia, ſtrepitus, contractus, placita, & alia hujuſmodi? ℟. Cenſuiſſe Sacram Congregationem, prout obſervat Novar. *part. 2. tit. de Eccl. Venerat.*, quod ſpectet ad Epiſcopum removere ab Eccleſiis indecentia, & ſcandaloſa arbitrio ſuo. Cum autem tum Archipresbyter, tum ejus Vicarius habeant in Baſilica Vaticana poteſtatem quaſi Epiſcopalem, ad ipſos etiam ſpectabit ejuſmodi indecentia ab ea Eccleſia arcere. Præſer-

ſertim cum ſeveriſsimè Concilia, & Patres exigant reverentiam in Eccleſiis, ſacri vero Canones Cap. Decet de Ven. Eccl. mandent, ut ibidem *ceſſent vana, & multo fortius fœda, & prophana colloquia ... ſivè quæcumque alia, quæ divinum poſſint turbare officium, aut oculos divinæ Majeſtatis offendere, ab ipſis prorſus extranea.*

III.

39. Quæres 13. quæ, & quanta ſit Poteſtas Vicarii in ordine ad Sacramentorum Adminiſtrationem, Abſolutionem ac Diſpenſationem? ℟. Meminiſſe oportet, quod ſupra diximus, Archipresbyterum Vaticanæ Baſilicæ habere ex Sixti V. Conſtitutione juriſdictionem etiam in ſpiritualibus relatè ad Canonicos, Beneficiatos, & Clericos ejus Sacroſanctæ Baſilicæ. Hoc poſito. Vicarius habet in præfatas Perſonas juriſdictionem quaſi Epiſcopalem ita ut omnia ferme in eas poſsit, quæ poſſunt Epiſcopi circa ſuos ſubditos, exceptis fortaſſe iis, quæ ad externam diſciplinam Eccleſiaſticam communem omnibus Clericis Sæcularibus & Regularibus pertinent, & quæ ad crimina graviora, & publicè ſcandaloſa punienda, ut collig. ex Abb. in Cap. Quanto de Off. ordin. Layman de juriſd. Ordin. Concluſ. 117. unde Vicarius quantum ſpectat ad poteſtatem juriſdictionis, poteſt ſi habeat ordinem vel Presbyteratus, vel Epiſcopatus reſpective, omnia Sacramenta quorum tales Perſonæ capaces ſint Miniſtrare, cum iiſdem diſpenſare &c. & inſuper hanc poteſtatem aliis delegare, cum ipſe ſit Ordinarius ut dictum eſt.

40. Quæres 14. An Vicarius poſsit in ſpecie conferre ſeu miniſtrare Sacramentum Confirmationis quando

ipſe ſit Epiſcopus, vel alteri Epiſcopo id delegare? ℟. Quemlibet particularem Epiſcopum non poſſe licitè Sacramentum Confirmationis miniſtrare, niſi ſuis ſubditis & in loco propriæ juriſdictionis. Quare Vicarius habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem poterit quidem ſi fuerit Epiſcopus hoc Sacramentum conferre, ſed ſolum perſonis ſibi ſubditis, nempe Canonicis, Beneficiatis, Clericis, ac Miniſtris ejus Baſilicæ, & in eadem Baſilica, dixi *Canonicis, Beneficiatis &c.*, nam utrum alii exiſtentes in Civitate Leonina pertineant ad juriſdictionem Archipresbyteri, & Vicarii Baſilicæ Vaticanæ? quæſtio eſt a me non tractanda, ſed ſapientiori calamo, ac judicio relinquenda. Cæterum ſi etiam iſti confluant ad ſuſcipiendum tale Sacramentum quando miniſtratur in ea Baſilica, & *præſumatur* rationabiliter conſenſus illius, qui ſit eorum Ordinarius, poterit Vicarius etiam iſtis hoc Sacramentum miniſtrare ſicuti poſſunt Epiſcopi *ſtante ea rationabili præſumptione* advenas non Diœceſanos confirmare, uti cum Barboſa, ac Genuenſi docet Caſtropalaus de Confirm. punct. 9. Utrum vero, & quando fieri poſſit hæc rationabilis præſumptio licentiæ a Vicario Baſilicæ? non meum eſt decidere. Dixi etiam Vicarium poſſe hoc munus alteri Epiſcopo delegare, nam, ut ſupra dicebam, ille habet juriſdictionem Ordinariam, intelligas tamen, quod alter Epiſcopus, hoc ipſum præſtet *in Baſilica Vaticana*, & *perſonis ſubditis* Archipreſbytero. De hac re conſulatur Breve Clem. X.

41. Quæres 15. An Vicarius ſi fuerit Sacerdos poſſit Canonicos, Beneficiatos &c. ab omnibus peccatis, & Cenſuris a jure ſpecialiter non reſervatis abſolvere, vel ſi non fuerit ipſe Sacerdos alteri Sacerdoti idoneo eos abſolvendi poteſtatem committere? ℟. Affirmativè, Ra-

Ratio eſt, quia ipſe habet in Foro conſcientiæ ordinariam juriſdictionem circa tales perſonas, unde ſicuti Regulares, ob eam cauſam poſſunt abſolvere ſuos ſubditos &c. ita etiam Vicarius Baſilicæ Vaticanæ Canonicos ejuſdem &c. Beneficiatos &c.

42. Quæres 16. An Vicarius poſſit diſpenſare cum Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Baſilicæ circa vota, & leges Eccleſiaſticas ſicuti poteſt Epiſcopus cum ſuis ſubditis? ℞. Diſtinguendum eſſe inter ea quæ Epiſcopi poſſunt jure ordinario quatenus Epiſcopi ſunt, & ea quæ poſſunt Epiſcopi jure ſpeciali quatenus delegati Sedis Apoſtolicæ ſunt. Hoc poſito. Vicarius ex ſpeciali commiſſione Archipresbyteri poteſt diſpenſare cum prædictis circa ea quæ pertinent ad poteſtatem ordinariam Epiſcopi, quia habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, non poteſt circa ea, quæ pertinent ad illius poteſtatem delegatam, quia juriſdictio quæ eo titulo competit Epiſcopis, non eſt Epiſcopalis ſed Apoſtolica, eaque non eſt in Vicario, aut Archipresbytero. Dixi. *Ex ſpeciali commiſſione Archipresbyteri*. Quia diſpenſatio æquiparatur reſtitutioni in integrum, quæ in generali mandato non continetur *juxta L. illud §. ſi ſatis ff. de minoribus.* Limites. Ut poſſit Vicarius ſine ſpeciali commiſſione in caſibus frequenter occurrentibus, item in caſu quo Archipresbyter valde remotus diſtet, item in caſibus, in quibus Conſtitutiones Baſilicæ hujuſmodi poteſtatem Vicario concedunt.

43. Quæres 17. An Vicarius poſſit diſpenſare in interſtitiis ad Ordines ſuſcipiendos juxta Tridentinum? ℞. Vicarium Baſilicæ Vaticanæ id poſſe cum Canonicis, Beneficiatis, & Clericis Baſilicæ. Ratio eſt. Quia hanc poteſtatem diſpenſandi ſuper interſtitiis competere etiam Vicario-

cario Epiſcopi docent Sbroz. de Vic. Ep. l. 2. q. 43. Barboſa de Poteſt.Ep. p.2. alleg. 18., Antonellus de Sac. Ord. cap. 3. &c. conſequenter eadem etiam competit Vicario Archipresbyteri habentis juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, neque obſtat Concilium Tridentinum id remittere arbitrio Epiſcopi, nam Vicarius ſub Epiſcopi vel quaſi Epiſcopi nomine continetur, niſi expreſſe excludatur.

44. Quæres 18. An Vicarius poſſit dare dimiſſorias ad Ordines Clericis, & aliis Miniſtris Baſilicæ? ℟. Certum eſſe id poſſe Archipresbyterum Vaticanæ, ut expreſſe habetur ex citata Conſtitutione Sixti V., & ex praxi ipſa conſtat; num vero talis facultas communicetur Vicario ſine ſpeciali mandato, & commiſsione Archipresbyteri, opinor, negative reſpondendum eſſe ex paritate Vicarii Generalis Epiſcopi, qui eaſdem ſine ſpeciali commiſſione Epiſcopi nequit concedere prout firmant Piring. n. 48. de Vic., Pax Jordanus lib. 3. tit.6. num. 129., Ventriglia, Pignattellus, aliique apud Leuren. de Vic. q. 170. Limitarem hoc tamen ut non procederet; quando Archipresbyter degeret in remotis, quandonam vero Archipresbyter ſeu Epiſcopus judicetur degere in remotis, Pax Jordanus putat relinquendum eſſe *arbitrio boni viri*, & hæc ſanior videtur ſententia. Ex hucuſque dictis facilè unicuique conſtabit eam Vicario Baſilicæ præſertim Vaticanæ ineſſe poteſtatem, ut non exigui, ſed magni momenti exiſtimandum ſit Vicarii hujuſce Munus ac Perſonam ſuſtinere.

§. V.

Digitized by Google

§. V.

De Praeminentia Vicarii Baſilicarum.

45. Non ſolum Poteſtas, ſed etiam quæ eam ſubſequitur Præeminentia Vicarium Baſilicarum commendat. Et quidem, ut ex more ſpeciatim loquar de Vicario Vaticanæ; quanta hic polleat Præeminentia ex eo vel maxime colligitur, quod præſit (ſicuti etiam aliarum Baſilicarum Vicarii) Clero nobiliſſimo, ac numeroſiſſimo, ſiquidem Viri ex primariis Familiis, Doctrina cæteriſque dotibus præcellentes Cœtum hunc Clericalem conſtituunt. Numerus verò benè magnus in ſuas diverſas partes diſtribuitur, nam Canonici ſunt triginta, Beneficiati ſex & viginti, Clerici itidem ſex & viginti, Cappellani, Cantores, Seminarii Alumni, & Camilli quamplures, ita ut Clerus iſte ſolus amplior numero ſit, quam olim tempore S. Cornelii Papæ eſſet Clerus totius Urbis, qui cæteroquin appellabatur numeroſiſſimus. Accedit quamplures ex his eſſe dignitate ſivè Patriarchali, ſive Archiepiſcopali, ſive Epiſcopali conſpicuos. Quare magni profecto facienda eſt Præeminentia illius, qui hujuſmodi Clericali Cœtui, cum poteſtate præſit; Si enim eo major cenſenda eſt Præfectura, quo numeroſiores, ac præſtantiores ii ſunt, in quos ea demandatur, pronum eſt colligere præſtantiſſimam hanc eſſe Vicarii Baſilicarum, utpote quia Vicarius numeroſiſſimi, ac nobiliſſimi Cleri Rector, & Moderator eſt.

46. Præeminentiam hanc plura, ut par eſt, comitan-

tan-

tantur debitæ Honorificentiæ Argumenta. Qua in re prænotandum eſt cnm Card. de Luca de Præem. diſc.41. Patriarchales Baſilicas Urbis eſſe Romani Pontificis Cathedrales, in iis Prælatum, atque Epiſcopum eſſe Romanum Pontificem, Cardinalem vero Archipresbyterum eſſe primum Canonicum, ſeu primam Dignitatem, cujus vices ac perſonam gerit Vicarius. Hoc prænotato. Prima Dignitas ſeu Cardinalis Archipresbyter præcedit omnes Canonicos &c. & primum occupat locum in Choro &c. Huic ſuccedunt in habitu Prælatitio Archiepiſcopi, & Epiſcopi qui ſint Canonici. Hos ſubſequuntur habitu Canonicali cæteri Canonici etiam Prælati; cum autem Vicarius locum Archipresbyteri teneat, ejus perſonam repræſentet, eique in juriſdictione aſſocietur, etiam ipſe præcedit omnes Canonicos (intellige quoad ſeſſionem in Choro, & ſimilia, puta, quoad inceſſum in Proceſſionibus &c.) uti eorum Superior ac Præſes, immo idipſum habet præſente Archipresbytero quia conſtituit unum Caput moraliter cum Archipresbytero, & ut ajebat Pignattellus conſult. 64. apud Leurenium de Vicario Epiſcopi: *eſt Superior etiam in præſentia Epiſcopi, licet non exerceat juriſdictionem, eſt electus ad juriſdictionem exercendam, habet gradum, titulum, atque ideo præcedentiam reſpectu cæterorum.* Jam vero.

47. Quæres 1. An Vicarius omnes prorſus prærogativas, atque Honorificentias recipere debeat, quas recipit Archipresbyter? ℞. Cum Sbroz. l. 1. q. 24. *de Vicario*, negative, nam ut optimè ajebat Franc. in Cap. *non putamus de conſuet. in 6. Si conceditur aliquid Principi ratione ſuæ Dignitatis, illud non extenditur ad ejus Vicarium*: Unde licet Vicarius repræſentet perſonam Archi-

Archipresbyteri & auctoritatem, non tamen hinc ſequitur, quod in omnibus ſit honorandus ſicut Archipresbyter, cum adhuc fons ſcaturiens ſit major, quàm rivulus inde proveniens.

48. Quæres 2. An Vicarius poſſit exercere omnes illas functiones ſolemniores ſive Pontificales, ſive merè Sacerdotales, ſi fuerit in ordine Epiſcopali, aut Sacerdotali reſpectivè, quas de jure poteſt, aut debet exercere Archipresbyter? ℟. Videbitur fortaſſe alicui reſpondendum eſſe *negativè* ex paritate Vicarii Generalis Epiſcopi, qui non poteſt abſente Epiſcopo, vel impedito exercere functiones Epiſcopales, ſed hoc ſpectat ad primam Dignitatem, & alios ſucceſſivè de Capitulo; prout ſæpius definitum fuit a Sacra Rituum Congregatione, ac præſertim in Brunduſina 5. Februarii 1614., & in Alatrin. 22. Januarii 1618. apud Pacem Jordanum; nihilominus reſpondendum eſt *Affirmativè*. Nam Vicarius Baſilicarum ſubſtitutus eſt in locum primæ Dignitatis ſeu Archipresbyteri tanquam *temporalis coadjutor* ipſius in iis quæ pertinent ad Cultum divinum, Præſidentiam Chori, & functiones Eccleſiaſticas, ut collig. ex cit. Conſtitut. Alexandri VII. *Paſtoralis Officii &c.* Certum autem eſt apud Canoniſtas ex Leuren. de Coadjut. q. 397. *Coadjutori Dignitatum competere functiones coadjuti*, quia ille ſicut ſedet in ſtallo Dignitatis, ita debet facere functiones ſpectantes ad Dignitatem Coadjutam. Cum igitur Vicarius Baſilicarum ſit Archipreſbyteri ſeu Primæ Dignitatis *temporalis coadjutor*, *& ſedeat* in ipſius ſtallo, pertinent ad ipſum Functiones ſolemniores ſpectantes ad Archipresbyterum, unde ad Vicarium pertinet Miſſam Conventualem, aut Pontificalem celebrare, aut Sanctiſſimum Sacramentum, aut

F ſacras

ſacras Reliquias paratum deferre &c.

Neque obſtat paritas Vicariis Generalis Epiſcopi in contrarium allata; nam diſparitas optime traditur ex allegatis a Card. de Luca de Præem. diſc. 41., etenim Functiones iſtæ ſolemniores ſi non fiant ab Epiſcopo pertinent privativè ad Capitulum, & ſunt exercendæ ab eo qui principatum habet in Capitulo *ratione qualitatis Capitularis*, non autem ob aliam extrinſecam, & accidentalem qualitatem. Cum itaque Vicarius Generalis non habeat Primatum in Capitulo ratione *Qualitatis Capitularis*, propterea ad ipſum non ſpectant tales Functiones pro caſu quo ab Epiſcopo non fiant. Similiter eædem Solemniores Functiones in Baſilicis quando non fiant a Papa qui eſt earum Epiſcopus, privativè pertinent ad Capitulum exercendæ per Archipresbyterum qui eſt primus ratione *Qualitatis Capitularis*, & conſequenter eo abſente ad ſuum coadjutorem in Choro, nempe, ad ſuum Vicarium. Unde Vicarius Generalis Epiſcopi has functiones in defectu Epiſcopi exercere non poteſt tum quia non eſt Epiſcopus metipſe, tum quia non eſt Coadjutor primi de Capitulo. At in Baſilicis Vicarius quamvis non ſit Epiſcopus metipſe, nempe, Rom. Pontifex; eſt tamen temporalis Coadjutor primi de Capitulo nempe, Archipresbyteri, atque idcirco ad ipſum ſpectant ſolemniores Functiones.

47. Quæres 3. An Vicarius Baſilicarum ex vi talis Vicariatus cenſendus ſit in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus? ℟. Dignitas Eccleſiaſtica eſt in duplici differentia. Altera propriè talis, ac per ſe ſtans. Altera impropriè talis, ac jure alieno. Utraque conſiſtit *in Præeminentia cum juriſdictione conjuncta, & ex eadem proveniente.* Jam vero Vicarius Baſilicarum habet dignitatem Eccleſiaſti-

ſiaſticam hujus ſecundi generis, ſiquidem habet Præeminentiam ſeu prærogativam ortam ex jurisdictione Archipresbyteri quem ipſe repræſentat, cujus auctoritatem exercet, & a cujus nutu dependet, unde non habet dignitatem per ſe ſtantem ac *jure proprio* ſibi competentem, ſed temporalem ac ſibi competentem jure alieno.

48. Quæres 4. An vi hujus Vicariatus poſſit Vicarius expedire commiſſiones Apoſtolicas directas *conſtituto in Dignitate Eccleſiaſtica*? ℟. Affirmative quia ſicuti Vicarius Generalis Epiſcopi, quamvis in eo ſit Dignitas competens jure alieno, nec per ſe ſtans, adhuc tamen in eo eſt Dignitas ſufficiens ad talem effectum exequendi commiſsiones Apoſtolicas, ita ſimiliter dicendum de Vicario Baſilicæ præſertim Vaticanæ, in quo eſt verè Dignitas ſeu Præeminentia cum jurisdictione *etiam in ſpiritualibus*, undè quamvis hæc Dignitas non per ſe ſtet, & jure proprio, ſed jure alieno, adhuc tamen eſt ſufficiens ad prædictum effectum.

49. Quæres 5. An Dignitas Vicariatus Baſilicæ ſit compatibilis cum alia dignitate? ℟. Ex Conſtitutione Alexandri VII. *Paſtoralis Officii &c.* non eſſe actu compatibilem cum Canonicatu ejuſdem aut alterius Baſilicæ, vel Eccleſiæ, nec cum alia quacumque Dignitate habente onus Reſidendi, etenim ſic expreſſe ibi cautum eſt per hæc verba: *Vicarios deputent Prælatos graves, & probos, qui non ſint Canonici ejuſdem, aut alterius Eccleſiæ, nec ad aliquam Reſidentiam obligati*. Cæterum Vicariatus hujuſmodi compatibilis eſt cum Epiſcopatu, Archiepiſcopatu, imo & Patriarchatu Titulari, non autem cum Cardinalatu tum quia ex cit. Conſt. Vicarius debet eſſe *Prælatus* juxta conſuetam Curiæ Rom. ſignificationem, tum quia Cardinales non ſolent alteri Car-

 dina-

dinali ſubeſſe ac deſervire. Advertas tamen Vicariatum eſſe incompatibilem, cum alia dignitate vel Canonicatu reſidentiali, non eo ſenſu ut plene obtenta ea alia dignitate *ipſo jure* ille amittatur, ſed eo ſenſu, ut ſimul cum ea alia retineri non poſsit.

50. Quæres 6. An Vicario paranda ſit in Choro Sedes cum tapetis, & pulvinari? ℞. Praxim eſſe ut ita fiat abſente Archipresbytero, unde licet id non competat Vicario Generali Epiſcopi juxta deciſionem Sac. Congr. in Meritonenſ. apud Lauren. q. 61., competit tamen Vicario Baſilicarum.

§. VI.

De Honorario ſtipendio Vicarii Baſilicarum.

51. CUm æquum nequaquam ſit, ut quis militet ſuis ſtipendiis, propterea Alexander VII. in ſua cita Conſtitutione *Paſtoralis Officii &c.* decrevit Vicario Baſilicarum ſuum dandum eſſe ſtipendium, quod licet non taxaverit, noluit tamen illud eſſe infra Medietatem unius Canonicatus. En verba *Congruo per Archipresbyteros prædictos eiſdem conſtituto ſalario, quod non ſit minus dimidia portione Archipresbyterali per Camerarios, & depoſitarios Capituli ſingulis menſibus, ſtatutiſque temporibus prædictis Vicariis integre, & ſine diminutione ſolvendo.* Hinc.

52. Quæres primo. An Vicarius Vaticanæ, utpote qui habet juriſdictionem ſpiritualem, poſſit licite ac ſine ſimonia recipere tale ſtipendium? ℞. Videbitur fortaſſe

taſſe *quod non*, quia in *Cap. Præterea*, *&* *Cap. quoniam*. *Ne Prælati vices ſuas &c.* prohibitum eſt vendere, vel locare juriſdictionem Eccleſiaſticam, in caſu autem Archipresbyter locaret quodammodo juriſdictionem ſuam Eccleſiaſticam, conſequenter &c. Nihilominus dicendum quod *ſic*. Nam licet commiſſio Officii juriſdictionem complectentis, aut ejus reſpectiva acceptio pro pecunia ſit illicita, attamen datio, & receptio pecuniæ, Officio jam commiſſo, loco ſalarii, non eſt illicita. Ex Cap. *Charitatem*, *&* *Cap. quicumque* 12. *q*. 2. Locat ſiquidem Vicarius operas ſuas Archipresbytero, & accipit mercedem laboris ſui.

53. Quæres 2. An diminuendum ſit Salarium, & punctari debeat Vicarius, ſi aliquando ipſe Choro non interſit? ℟. Negativè, ſed tunc punctari debet Archipresbyter. Ratio primæ partis eſt, quia Alexander VII. vult *integrè*, *&* *ſine diminutione* dari aſsignatum ſtipendium Vicario. Neque obſtat quod datum ob cauſam retineri non poſsit cauſa non ſubſequta; nam ſtipendium Medietatis Canonicatus aſsignatum Vicario, non datur principaliter ob intereſſentiam Choro, ſed in ſuſtentationem illius, qui in Vicarium eſt conſtitutus. Ratio ſecundæ partis eſt; quia Vicariatus Baſilicarum eſt quædam ſpecies coadjutoriæ temporalis, ſicuti igitur Coadjutoria hoc habet ut diſtributiones, quas Coadjutor acquirit abſente coadjuto cedant in utilitatem coadjuti, quas vero ipſe amittit non intereſſendo, cedant in damnum ipſius coadjuti; ita ſimiliter res procedit in tali Vicariatu.

54. Quæres 3. An Vicarius mortuo Archipresbytero conſequi debeat ſtipendium pro toto tempore, quo vixit Archipresbyter? ℟. Affirmativè; nam juxta Alex. VII.

Con-

Conſtitutionem per Camerarios & Depoſitarios Capituli ſolvendum Vicario eſt ſingulis menſibus ſuum ſtipendium quamdiu vixerit Archipresbyter cujus ipſe eſt Vicarius, ergo ſi non fuerit ſolutum, Archipresbytero mortuo, adhuc eſt illi a Capitulo ſolvendum, ſiquidem acquiſivit jus ad illud. Neque obſtat quod fructus civiles quorum ante obitum Beneficiati adhuc non venerat dies ſolutionis, uti pendentes ſpectent ad ſucceſſorem, & non ad ejus hæredes unde ſimiliter non ſpectent ad Vicarium fructus civiles ſui ſervitii, quorum ante obitum Archipresbyteri, adhuc non venerat dies ſolutionis; non obſtat id, inquam, nam fructus Vicarii dietim debentur tanquam merces operæ diurnæ, quamvis ratione commodioris exactionis deſtinati ſint ad certum tempus, puta, ad finem Menſis, & per conſequens ad ipſum ſpectant uſque ad diem Obitus Archipresbyteri, cui ipſe Vicariatum præſtitit.

§. VII.

De expiratione talis Vicariatus.

55. Vicarii Baſilicarum Officium ac Poteſtas multipliciter poteſt expirare ac deſinere. Nam primo expirat ac deſinit per mortem naturalem ipſius Vicarii, mors enim omnia ſolvit. Deinde per renunciationem, vel expreſſam, vel tacitam factam ab ipſo Vicario, unde ſi ipſe Roma abiret non rediturus, intelligeretur tacitè renunciaſſe. Tertiò per Promotionem ejuſdem ad Epiſcopatum reſidentialem, vel per ſuſceptionem Canonicatus ejuſdem aut alterius Eccleſiæ, vel per promotionem ad Car-

Digitized by Google

Cardinalatum; nam ut diximus Alexander VII. Non vult ejuſmodi Vicarium eſſe Canonicum, aut obtinere aliud Beneficium reſidentiale, Cardinales vero non ſolent alterius Cardinalis eſſe Officiales. Poſtremò per Mortem naturalem ipſius Archipresbyteri, niſi fuerit Vicarius per Breve ſeu litteras Apoſtolicas conſtitutus, tunc enim attendendæ eſſent ejuſmodi Apoſtolicæ litteræ quoad terminum Vicariatus. Non memini de expiratione per *Revocationem* factam ab Archipresbytero, nam quamvis hoc etiam modo poſſit expirare Vicariatus, & poſſit Archipresbyter, quando non interceſſerit Breve Pontificium loco movere ſuum Vicarium; Hoc tamen non ſolet fieri, nec Prælato gravi, ac probo qualis eſſe debet, atque eſſe præſumitur Vicarius ejuſmodi, hæc inurenda eſt nota. His præmiſſis.

56. Quæres 1. An mortuo Archipresbytero expiret ipſo jure Vicarius ab eo conſtitutus, vel opus ſit aliqua declaratione Capituli? ℞. Expirare ipſo facto, ſeu jure nec opus eſſe alia declaratione. Ita Pax Jordan. in ſimili & Felin. in Cap. ex parte de Reſcript. Et quidem ita expirat pro eo caſu, ut nequeat perficere cauſas, aut negotia quæ vivente Archipresbytero ipſe incæperat. Ex Azor. p. 2. l. 3. c. 45. q. 14. aliiſque communiter.

57. Quæres 2. An Vicarius ſi eſſet per Breve Apoſtolicum conſtitutus, his verbis: *durante vita præſentis Archipresbyteri ad noſtrum beneplacitum*, ceſſaret ab Officio per mortem Archipresbyteri, vel adhuc in eo perſeveraret? ℞. Non carere probabilitate quod ex illis verbis prorogaretur Vicariatus ultra vitam Archipreſbyteri, quia videtur talis eſſe ſenſus: *Conſtituimus te Vicarium durante vita Archipresbyteri, & alterius ad noſtrum beneplacitum*. Cæterum probabilius cenſeo quod non

non prorogetur ultra vitam Archipresbyteri, quia illa Verba *ad noſtrum Beneplacitum* non videntur extenſiva Vicariatus ultra vitam Archipresbyteri, ſed potius reſtrictiva, & facere hunc ſenſum: *ad beneplacitum noſtrum conſtituimus te Vicarium durante vita Archipreſbyteri*, ideſt *volumus eſſe Vicariatum tuum dependentem toto eo tempore a voluntate noſtra*. Ita Caſtropal. de Privileg. punct. 16. §. 5. aliique, unde ſi Vicarius eſſet per Breve Pontificium conſtitutus præfatis verbis ceſſaret ab Officio ſequta morte Archipresbyteri.

58. Quæres 3. An ſi Vicarius promoveretur ad Epiſcopatum reſidentialem, *ſtatim* ceſſaret ejus Officium vel contra poſſet ipſe factus Epiſcopus retinere Vicariatum dum ſe præparat & expectat commodam opportunitatem transferendi ſe ad ſuam Eccleſiam? ℟. *Non ſtatim ceſſare*: nam nullo prorſus jure id cavetur, ut ſupra innuebam, neque obſtat conſtitutio citata Alexandri VII. nam per eam Pontifex ſolum interdicit ſimultaneitatem Vicariatus, & Epiſcopatus reſidentialis, quatenus reſidentia Vicariatus impediret reſidentiam Epiſcopatus, & viceverſa. Cum autem in caſu non haberetur tale inconveniens, ceſſaret finis extrinſecus propter quem ſolum lata eſt lex, & conſequenter non ceſſaret ſtatim Vicariatus, ſed eo tempore, quo Vicarius Romæ ſe præparat ad ſuam Eccleſiam Epiſcopalem, poſſet Vicariatum retinere.

Hæc ſcribebam ad majorem Dei Gloriam, & ut nobiliſsimo Principi, eidemque Prælato ſpectatiſsimo Aloyſio Matthæi Romano obſequerer, eique maxima quæque apprecarer.

§. VIII.

Digitized by Google

§. VIII.

Elenchus omnium,qui reperiuntur deſcripti, Vaticanæ Baſilicæ Vicariorum.

59. UT Illuſtriſsimo Vaticanæ Baſilicæ Vicario, in cujus gratiam hæc ſcribo, pro viribus ſerviam; placet Elenchum opuſculo annectere, qui doceat quotquot hactenus extiterint ejus Baſilicæ Vicarii, eſt quippe voluptas non exigua Præclaros eos Viros noſſe, qui nobis in eodem officio ac munere anteceſſerint. En igitur quotquot e Vaticanæ Baſilicæ Tabulario acceperim.

R. P. D. qui fuerunt Vicarii noſtræ Sacroſanctæ Baſilicæ Vaticanæ, ut apparet in noſtris Protocollis Inſtrumentorum & Litteris patentalibus.

1507. Beltrandus de Coteſtabilibus Eminentiſſimo Domino Hyppolito Cardinali Eſtenſi Archipresbytero ſub Alexandro Papa VI. per Acta Demetrii Guaſelli, die prima Aprilis.

1532. 3. Aprilis Marius de Vulterris Epiſcopus Cavallicen., & Canonicus Eminentiſſimo Domino Lucido Cardinali Alimbrandini ex Comitum familia &c. Archipresbytero, per acta Franciſci Spinæ Notarii.

1567. 14 Auguſti Antinus Marcheſanus I. U. D., & utriuſque Signaturæ Referendarius Cardinali Farneſio Archipresbytero, per acta Tegeroni.

1568. 3. Octobris Antonius Elius Patriarcha Hieroſoly-

mitanus eodem Archipresbytero, & per eadem acta.

1585. 19. Maii Paulus Sanvitalis, Alexandro Cardinali Farneſio Archipresbytero, per acta Fabaii Jannutii Not.

1589. 8. Martii Hieronymus Maffeus I. U. D. & utriuſque Signaturæ Referendarius Eminentiſſimo D. Evangeliſta Pallotta Cardinali Archipresbytero, deinde die 16. Decembris 1590. fuit creatus Canonicus, per acta &c.

1594. 24. Octobris Paulus Alvarius Archiepiſcopus Raguſinus prædicto Eminentiſſimo Pallotta Archipresbytero, per acta Gargarii.

1598. 18. Octobris Antonius Victorius Romanus utriuſquæ Signaturæ Referendarius. Eodem prædicto Archipresbytero, per acta Gargarii.

1610. 20. Martii Antonius Seneca Epiſcopus Anagninus, eodem Archipresbytero, & per eadem acta &c.

1619. 23. Junii Franciſcus Sacratus Archiepiſcopus Damaſcenus, & Sacræ Rotæ Auditor, Eminentiſſimo Cardinali Pallotta Archipresbytero Epiſcopo Tuſculano, per acta Gargarii.

1621. 21. Martii R. P. D. Fauſtus Caffarellus Advocatus Conſiſtorialis, & Signaturæ Juſtitiæ Referendarius, Eminentiſſimo Cardinali Scipione Burgheſio Archipresbytero, per acta Gargarii.

1627. 10. Decembris Eraſmus Paravicinus Epiſcopus Alexandrinus, eodem Eminentiſſimo Cardinali Archipresbytero, & per eadem acta &c.

1632. 5. Julii Proſper Caffarellus, eodem Archipreſbytero, & acta &c.

1645. 17. Martii Joannes Baptiſta Scannarolus Epiſcopus Sidonien., per litteras patentales Eminentiſſimi Franciſci Cardinalis Barberini Archipreſbyteri, obiit die XI. Septembris 1664.

1664. 8. Februarii Sigiſmundus Spada, ut ſupra &c.

1665. R. P. D. Joſeph Maria Suarez Epiſcopus Vaſionen., & obiit 7. Decembris 1677.

1678. R. P. D. Franciſcus Felicaja Vicarius &c.

1683. 20. Maji R. P. D. Joannes Franciſcus Albanus Urbinas, utriuſque Signaturæ Referendarius, per literas patentales Eminentiſſimi Caroli Cardinalis Barberini Archipresbyteri, qui Albanus fuit poſtea Canonicus, Cardinalis, & Pontifex Clemens XI.

1689. 20. Decembris Joannes Dominicus Paraccianus, utriuſque Signaturæ Referendarius, ab eodem Archipresbytero per literas paten. electus, dein fuit Cardinalis, & Almæ Urbis Vicarius.

1692. 3. Auguſti Marcus Antonius Buratti Canonicus ab eodem electus &c.

1700. 4. Decembris Bartholomæus Spada, ab eodem, ut ſupra electus &c.

1704. Et ab Eminentiſſimo Franciſco Cardinali Nerlio Archipresbytero confirmatus.

1706. 19. Julii R. P. D. Fr. Joannes Franciſcus de Nicolais Epiſcopus Beriten., per literas patentales prædicti Eminentiſſimi Nerlii.

1708. 9. Aprilis. Confirmatio prædicti Reverendiſſimi Domini de Nicolais in Vicarium noſtræ Baſilicæ, per literas paten. in forma Brevis Sanctiſſimi Domini Noſtri Clementis XI. ad noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, obiit die 29. De-

cembris 1737., & ſepultus in Eccleſia S. Franciſci ad Ripas.

1737. 30. Decembris Illuſtriſſimus, & Reverendiſſimus D. Joachimus Ferdinandus de Almanara, Patriarcha Antiochenus electus Vicarius, & per literas Apoſtolicas confirmat. ad ejus vitam &c. die prima Januarii 1738. venit ad Baſilicam.

1743. 27. Septembris Literæ patentales Eminentiſſimi Annibalis Cardinalis Albani, Baſilicæ Vaticanæ Archipresbyteri, declaratoriæ deputationis Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Domini Aloyſii Matthæi *, Rev. Cameræ Apoſtolicæ Clerici in Vicarium ejuſdem Baſilicæ &c.

AP-

NOTÆ.

* *Familia Matthæi Romana, olim de Papareſchis, teſte Panvinio, dicebatur. Ex ea ab eodem, aliiſque Scriptoribus prodiiſſe fertur Innocent. II., qui ſedit anno Domini 1130. uſque ad 1143., obiit Romæ in Patriarchio Lateranenſi, optimè de Eccleſia meritus.*

APPENDIX

Vacuum ab impreſſione ſpatium, quod ſupererat, opportunè me admonuit, ut Conſtitutionem Alexandrinam quoad Eminentiſſimos Archipresbyteros, & Illuſtriſſimos Vicarios, quam ſæpius in Opuſculo citavi, ipſam ad Opuſculi calcem aut totam aut fermè totam exhiberem: En igitur illam ex Bullario tom. 5.

ALEXANDER PP. VII.

Ad futuram rei memoriam.

PAſtoralis officii Nobis a Domino commiſſi ratio poſtulat, ut in his, quæ ad promovendum in quibuſcumque Eccleſiis, & præſertim hujus Almæ Urbis noſtræ primariis, divinum cultum pertinent, auctoritatis noſtræ partes peculiari ſolicitudine interponamus. Quoniam igitur natura comparatum eſt, ut minores majorum exempla ſequantur, ac proinde ſperemus in Domino fore, ut Chori ſervitio in Patriarchalibus Sancti Joannis in Laterano, ac Principis Apoſtolorum, & Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ ejuſdem Urbis Eccleſiis, ſive Baſilicis adſtricti ferventiùs divinis interſint, ſi primas dignitates in Eccleſiis, ſeu Baſilicis hujuſmodi obtinentes cæteris præſentia ſua præluſerint: Idcircò de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, ac dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum Congregationis ſuper negotiis Viſitationis Apoſtolicæ a Nobis inſtitutæ conſilio, dilectis filiis noſtris ejuſdem S. R. E. Cardinalibus trium Eccleſiarum,

ſive

ſive Baſilicarum prædictarum Archipresbyteri, nunc, & pro tempore exiſtentibus, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium ſeriò injungimus, ut ipſi in Eccleſiis, ſive Baſilicis hujuſmodi, in quibus Archipresbyteri dignitatem reſpectivè obtinent; & pro tempore obtinebunt, divinis Officiis intereſſe ſtudeant, & Vicarios deputent Prælatos graves, & probos, qui non ſint Canonici ejuſdem aut alterius Eccleſiæ, nec ad aliquam reſidentiam obligati, ac tali doctrina, & pietate præditos, ut Eccleſiæ jura tueri, & cauſas, ac judicia per ſeipſos cognoſcere, & terminare valeant, ſingulisque Capitulis, & Congregationibus Capitularibus interſint, congruo per Archipresbyteros prædictos eiſdem conſtituto ſalario, quod non ſit minus dimidia portione Archipresbyterali per Camerarios, & Depoſitarium Capituli ſingulis menſibus, ſtatutiſque temporibus prædictis Vicariis integrè, & ſine diminutione ſolvendo: onere tamen injuncto, ut divinis Officiis diebus feſtis de præcepto, & aliis earumdem Baſilicarum reſpectivè ſolemnioribus intereſſe, ac munus Præfecti in Choro exercere omninò teneantur. Quod ſi prædictis diebus Officio divino non interſuerint, punctetur portio eiſdem Vicariis, ut ſupra, aſſignata in duplum ejus, quo mulctaretur quilibet Canonicus & mulcta intereſſentibus eo ipſo accreſcat.

§. 3. Decernentes &c.

IN-

INDEX PARAGRAPHORUM
TOTIUS OPUSCULI.

§. 1. *Quis ſit; ac dicatur Vicarius Baſilicarum Urbis.* pag. 9

§. 2. *A quo, quomodo, & quales conſtituendi ſint Vicarii Baſilicarum.* 14

§. 3. *De Officio, & obligatione Vicarii Baſilicarum.* 16

§. 4. *De Poteſtate Vicarii Baſilicarum.* 24

§. 5. *De Præeminentia Vicarii Baſilicarum.* 39

§. 6. *De Honorario Stipendio Vicarii Baſilicarum.* 44

§. 7. *De Expiratione talis Vicariatus.* 46

§. 8. *Elencbus Vicariorum Baſilicæ Vaticanæ.* 49

Conſtitutio Alexandri VII. quoad Vicarios Baſilicarum. 53

Digitized by Google

Digitized by Google

RELAZIONE
DELLA GRAZIA FATTA
DALL' ONNIPOTENTE IDDIO
IN PERSONA
DI D. APPOLLONIA TERESA
DE' MARCHESI ERBA

Monaca Benedettina nell' Inſigne Moniſtero di Santa Margarita fuori, e preſſo le Mura della Città di Como,
Seguita il dì 9. Agoſto 1740.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

AD INTERCESSIONE
DI S. VINCENZIO FERRERIO
DELL' ORDINE DE' PREDICATORI.

COmpiacendoſi oggi giorno il Signore di ſpargere sì copioſamente le ſue grazie ſovra i Fedeli per mezzo del glorioſo, ed ammirabile S. VINCENZIO FERRERIO, che o mai non v'è Città, Terra, e Luogo, e potrebbe quaſi dirſi Famiglia non ſolo nella noſtra Italia, ma in qualunque parte del Mondo Cattolico, la quale raccontar non ne poſſa qualcuna o in proprio, ò in altrui vantaggio diſpenſata, non a laſciato ultimamente di ſtendere ancora la ſua mano benefica ſopra quella antica Citta di Como, e dimoſtrare a queſto Popolo per altro sì devoto, quanto gli ſia gradevole l'interceſſione di queſto ſuo gran Servo.

La Nobile D. Appollonia Tereſa de'Marcheſi Erba Monaca Profeſſa nel Moniſtero di S. Margarita cominciò nell'età d'anni 18. ad eſſere fortemente travagliata da effetti iſterico-convulſivi, che con interni ſtringimenti le cagionavano violente palpitazioni di cuore fino a quaſi toglierle il reſpiro con non lontano indizio di Chacheſia Scorbutica, Dalle replicate emiſſioni di ſangue fino d'ottanta in novanta oncie provava un miſero ſollievo, perchè non tanto eran toſto ſeguite da violentiſſime febbri, che per più ſettimane la travagliavano con noioſe veglie, acutiſſimo dolor di capo, coliche atroci, e convulſivi lanciamenti al cuore, quanto ancora laſciavano la povera Inferma per depreſſione de'ſpiriti in frequenti ſincopi, e cardiaci abbandonamenti. In queſto miſero ſtato di coſe durò per il corſo di otto Anni alternandole il male quaſi ogni Meſe; Ma in queſti trè ultimi Anni aggiunto il gonfiamento alle gambe, un tremore a tutte le membra, e creſciute ſempre più le afflizioni convulſive, con una ineſtinguibil ſete, ed inſuperabile inappetenza di cibo, ſenza poter lo ſtomaco reggere ad alcun riſtoro, ſi trovò ridotta in un abito tutto Cachetico Scorbutico. Quindi il dì 20. dello ſcorſo proſſimo Giugno aſſalita più che mai dalla febbre colle mentovate convulſioni, e ſolite ſoffocazioni le fu toſtamente aperta la vena con ſei emiſſioni di ſeſſanta in ottanta oncie di ſangue in ſoli trè giorni di ſeguito, talmente che l'ultime volte non fu poſſibile proſeguire l'operazione, che per poche oncie per pericolo giudicato evidente, che doveſſe ſuccombere, ma però ſempre coll' infelice ſorte di prima, perchè per molte ſettimane ſi vidde languire, provare moleſtiſſime veglie, e dolore di capo colla continuazione della febbre. la quale in vece di placarſi ri-

preſe

preſe dopo pochi giorni vigori negli eccesſi, a cui accoppiataſi una cruda, ed acquoſa Diarrea perdette vieppiù le forze, anzi creſciutele a cagione di tali ſcioglimenti la ſete, ſoggiaceva a queſta gran pena per non ridurſi ad una peggiore, che era d'un tormentoſo dolore cardialgico ad ogni ſorſo di qualunque liquore. Quaranta, e più giorni durò in Lei queſta congerie di mali ſenza rimedio, finchè alli 7. d'Agoſto ſi rinforzò vieppiù con deliqui, che abbandonata di forze con repliche di più ore, ed in una angoſcioſa triſtezza la tenevano, chiamando aſſiſtenza, perchè aſſeriva di ſentirſi morire, e tant'oltre paſsò il diſordine dei ſpiriti reſi piucchemai irregolari, che alle ore 14. le eccitarano un delirio periodico, da cui non ſi riſcoſſe, che nell'avanzar della notte; il dì dopo alla mattina reſtò con la ſolita febbre, ſebbene con qualche reſpiro, e quanto baſtò, acciocchè amminiſtrati le foſſero i Santiſſimi Sagramenti per prevenire qualunque altro maggior pericolo. ed inſieme ſoddiſfare alla divota pietà di Lei: in fatti ſulla ſera ſopraggiunſe nuova acceſſione coi ſoliti penoſi ſintomi. La mattina dei 9. verſo l'ore 13. fu ritrovata dalli Signori Medici oltremodo aggravata, e già dava ſegni del paſſato delirio, cominciando a formar vani diſcorſi, e mirando con guardo ſtravolto diceva di vedere Animali, ed altri ſtravaganti oggetti; In queſto mentre ſopraggiunſe al Monaſtero il P. M. Confeſſore, il quale per ragione del ſuo Miniſtero ſollecitamente ricercando a D. Paola Franceſca Caprera Sagreſtana dello ſtato di Lei, in udirlo così infelice le impoſe di accorrere immantinente all'Inferma, ed inſinuarle da ſua parte, che ſi raccomandaſſe di vivo cuore a S. VINCENZIO FERRERIO, e ſperaſſe nella ſua interceſſione il recuperamento della ſalute. A queſto avviſo concepì Ella, come aſſeriſce, una particolar fiducia verſo il Santo, e pigliata in mano la ſua Reliquia pregò le aſtanti Religioſe a recitar tre *Pater*, ed *Ave* con tre *Gloria* implorando da DIO per interceſſione del medeſimo aiuto a ſuoi mali, indi ſoggiunſe. *O Glorioſo S. VINCENZIO ajutatemi, ſe così è volontà del Signore, e meglio per l'Anima mia*, onde poi ſi acquietò alquanto rinnovando, come Ella dice, internamente la ſua fede, e creſcendole la ſperanza di dover ottenere la grazia ſi trattenne circa mezz'ora in queſta diſpoſizione, applicando al capo la ſudetta Reliquia. Indi partirono le Religioſe aſſiſtenti per la menſa comune, e ſolo fermoſſi D. Maria Tereſa Manzoni a cura di Lei. La quale pregò a replicare al Santo le Preci poichè ſi ſentiva megliorata, che anzi voleva alzarſi provando interno replicato impulſo a ciò fare: ſe le oppoſe queſta, credendo che deliraſſe, con dirle, che doveva bensì confidare nell'aiuto di sì gran Santo, ma non eſſer in iſtato di moverſi: aderì per pochi momenti alle di lei perſuaſive, perchè Ella ſteſſa confeſſa, che realmente dubitava di non poterſi rizzare; tuttavia concitata dall'interno impulſo, che le ridiceva: *Sù levati, che ſei guarita* replicò che voleva aſſolutamente levarſi, ma ripigliando l'altra, che non ſi fidava per eſſere eſtremamente debole, ed abbattuta, le ſuggerì, che ſe temeva, chiamaſſe qualch'altra, e fù D. Tereſa Ludovica Tana, a cui giunta diſſe l'Inferma: *S. VINCENZIO vuole ſanarmi*. Eſſa l'incoraggì nella ſua confidenza, e preſe a ripetere ad inſtanza di Lei le Preci; In queſto mentre ſi ſentì cotanto rinvigorire, che riſolutamente in punto ſi veſtì, e ſceſa giù dal letto, ritta in piedi, ſi trovò in forze, come non aveſſe avuto alcun male; maſſimamente ſentì il capo totalmente libero, quando poco anzi non poteva per un ſolo momento ergelo dal guanciale ſenza deliquio. Paſsò toſtamente da per ſe con eſſo loro al Coro a ringraziare l'Altiſſimo, che per interceſſione di sì glorioſo Santo le aveva reſtituita la ſanità. Sentendoſi poſcia inſolita appetenza chieſto da mangiare, lo preſe in diverſe ore per due volte con guſto da ſana. Eccettuatone l'ora della ſolita dormizione, in cui posò un pochetto, ſtette levata dalle ore 15. in circa fino alle 23. paſſegiando con le altre per il Dormentorio ſenza veruno appoggio, nè poi ſi coricò, ſe non per ubbidire a'Superiori; Indi ſulla ſera la viſitarano i Signori Medici, che la trovarono ſenza febbre, e totalmente ſana. Dormì la notte ſeguente oltre il ſuo coſtume placidamente, e continua oggigiorno in queſto buon eſſere proteſtandoſi non aver'in addietro goduta megliore ſalute della preſente mercè del Signore a gloria del ſuo interceſſore S. VINCEZIO FERRERIO.

Tutte queſte coſe ſi ſono fedelmente cavate dalle giurate atteſtationi sì dall'Inferma riſanata, come di quelle altre Religioſe, che furono preſenti, e l'aſſiſtetteto, riconoſciute altresì, ed approvate in queſta Curia Epiſcopale li 18. Decembre 1740. con facoltà di

pub-

pubblicare la Grazia ; ma ſpecialmente ſi ſono avute dalla atteſtazione dell' Eccellentiſs. Sig. Dottore Flaminio Interlenghi Medico Ordinario del ſuddetto Monaſtero, che per più eſpreſſa notificazione dell' avvenimento, ſi è giudicato convenevole, quì ſotto aggiungere.

Quamvis cum plures ſint Morbi, qui humanam naturam mortalitèr feriunt, eamque crudelibus excrucient modis, qui tamèn à nervorum vitio, & partium ſolidarum ſpaſmis originem trahunt, aliis ità præſtant, ut mirabilitèr quaſi torquentes corpora, remediis quibuſcumque obſiſtentes, validiores, acerbioreſque effectus multifariam exindè conſtituant ægritudinem. In hunc Illuſtriſs. Monialis D. Appollonia Thereſia Erba in Venerando, & Inſigni Monaſterio Divæ Margaritæ propè, & extrà mœnia Urbis miſerrimum ſtatum devenit. Octo effluxis ab hinc Annis, dùm recentior in ipſa florebat ætas inſultibus iſterico convulſivis gravitèr oppreſſa, violenti concomitanti febri larga cruoris effuſione inſolentes leniebat metus, fluidumque coactum relaxabat, ut depreſſa omni ſpirituum actione, ſolidorumque deperdito robore in perfectum Cachexiæ Scorbuticæ ſtatum devenerit. In uno hoc plures ſæviebant morbi; quoniam ultimo triennio ſingulo Menſe ſpaſmodicè angebatur, quo revocata reſpiratione ex repetitis phlebotomiis in graviſſimam febrim cum Vigiliis, Cephalalgiis, Diarrheis enormibus, colica atroci incidebat. Longè autem erat, ut à pharmacis alleviaretur, quin potiùs quaſi ex irritatis eorum bonibus graviora erumpebant mala, nam in peſſima hac diatheſi ſæviora gradatìm aggregabantur ſymptomata, & cordis palpitationes, tremores, vehementes ſubſultus caltear addebant primis. Turmatim hæc in Nobiliſſimam Patientem ferebantur, quorum duratione, & impetu concuſſa iis quoque ſedatis ægerrimam ducere vitam cogebatur; Nihil prorſus à remediis ſperandum experientia dictabat, nullumque eorum eſſe hoc duriſſimo nodo à primi Subſelii Profeſſoribus mihi fuit non ſemel pronunciatum. Morbi interìm tam rebellis ſucceſſiones ex deſtituto vigore crudeliores, & longiores fiebant, quæque tantùm ſingulo Menſe renovabantur, complicatis acceſſibus acerbitatem infirmæ Juveni augebant in dies. Hanc miſeriarum viciſſitudinem, me aſſiſtente, per triennium ſuſtinuit, quarum poſtrema circà finem Junii Anni labentis incæpta multò deteriorem ſe oſtendit. Nobiliſſimam Patientem ſolitis iſterico-convulſivis ſuffocationibus vix reſpirantem inveni, quæque poſt repetitas cruoris evacuationes in febrem incidit ardentiſſimam, hanc vigiliæ contumaces, ſitis immodica, ad cibum averſio nauſeoſa ventris, & torminoſa dejectio cum totius abdominis doloroſa intumeſcentia comitabantur; Poſt paucos dies vires auxit Morbus, nam quidquid vel liquidum ad caloris temperiem, ſeù ad quotidianam alimoniam ipſi offerebatur nonniſi cum defectu, animique angore ſumebat. Interìm frequentes erant cordis ſubſultus, & dolores, quibus paululùm remiſſis acutiſſima cephalalgia recurrebat. Tantùm erat atrociſſimi hujus Morbi pondus, ut ſe jàm ſpiritibus infirmatam ſentiens ad Sacramentalia præſidia confugeret, cum humana cognoſceret irrita, mœſtiſque languores animi fœminæ dolentiſſimæ ſpem hujus vitæ adimebant, jamque æternam effuſis lacrymis, pleniſque votis exoptabat. Cum diem quadrageſimum Morbus attingens, ſignum levaminis nullum præſeferret, acceſſus febrium fortiores ex diuturnis vigiliis, die ſeptima Auguſti hora decimaſexta cum delirio eam invadere cæperunt, quæque uſque ad dimidium noctis perduravit. Hoc Morbo remiſſo in animali facultate valdè labefactatam ità in cæteris deſtitutamque cognovi; die ſubſequenti valida febris ſine delirio urgebat; die verò nona hora decimatertia circitèr levibus vaniloquiis Monialium adſtantium flagitabat manus, immò ſpe vitæ omni abjecta querimoniis, & lacrymis Sacri alicujus Miniſtri opem implorabat impatiens: Ultra horam vigeſimam tertiam diei illius ad oſtium Monaſterii me conferens de ſtatu dolentiſſimæ noſtræ Monialis ſciſcitabar ſollicitè, ibique auribus reſonat feſtivus clamor. D. Appolloniam Thereſiam Erbam morbo ereptam fore, & perfectam à Deo *valetudinem, Divo VINCENTIO FERRERIO impetrante illicò obtinuiſſe, fuerunt Moniales ſtupentes; pluriès Dormitorium circuiſſe ſolam, deindè in Choro multum temporis* Deo *ter Maximo vitæ, & ſanitatis largitori, necnon Inclyto Divo VINCENTIO Patrono prò gratiarum actione conſumpſiſſe. His auditis lætabundus, & anceps cellam ingreſſus lecto jacentem reperio Juvenem ſerena fronte obtentum munus prænuntiantem, illam exindè audio omnibus ſe malis exolutam, optimè que ſe habere narrantem; Admirationi mihi fuit, & gaudio inopinatus eventus, in cujus examine Cæleſtis beneficii omnis evanuit dubitatio; nulla enim febris, nulla ſitis Infirmæ*

firmæ inerant, cordis itidem, totiuſque abdominis mala omninò deſiiſſe, comediſſe avidè, multum roboris a prima ſui Liberatoris invocatione ſenſiſſe eſt confeſſa, & uſque in præſens tanto ſtata patrocinio, prout omnes apprimè norunt, pancraticè vivit.

Quare miram hanc ſanitatem nullo adjuvante pharmaco, neque natura opitulante eveniſſe in noſtra Religioſiſſima Clauſtrali conſtantèr tenet, neque alitèr ſentire mihi fert animus, quadrimeſtri jam elapſo ſententiam comprobante. Firma enim, & iſtantanea fuit hæc valetudo, & quaſi novus ſpiritus ità inſitus, difuſuſque per artus, ut nullum morborum tàm rebellium fuerit ſtigma relictum, ideoque nullo modo Phyſicis activis cauſis effectum hunc eſſe tribuendum meo jurejurando confirmo. Die 12. labentis Decembris 1740.

Ego Flaminius Interlenghi Medicus Ordinarius dicti Ven. Monaſterii atteſtor ut ſupra.

Anno Domini Milleſimo Septingenteſimo Quadrageſimo, Indictione quarta, die Martis, decima tertia Menſis Decembris Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris Dñi. Noſtri Dñi. Benedicti XIV. divina Providentia Papæ anno primo.

Ego Franciſcus Confortus Notarius Apoſtolicus & Epiſcopalis Comi adivi Monaſterium RR. Monialium Sanctæ Margaritæ prope & extra Moenia huius Civitatis Comi, & in illius Collucutorio convocatas inveni infraſcriptas RR. Moniales, nempe Dominam Appolloniam Thereſiam Erbam, Dominam Paulam Franciſcam Capreram, Dominam Antoniam Venerandam Botterinam, Dominam Mariam Thereſiam Manzoni, Dominam Thereſiam Ludovicam Tanam, & Dominam Blancam Joannam Marchi, quæ de mandato & impoſitione Adm. R. D. Virginiæ Benedictæ Gallæ dicti Venerabilis Monaſterii Abbatiſſæ ſingula earum habitis præ manibus ſumptis Repoſitionibus coram me Notario, & Teſtibus infraſcriptis ſe ſubſcripſit; nec non & ſubſcriptioni ſucceſſivæ atteſtationis per Excellentiſſimum Phiſicum D. Flaminium Interlengum factæ etiam interfui; ac Demum de hujuſmodi reſpectivis ſubſcriptionibus, præmiſſorumque omnium rogatus extiti, hic que me pro fide ſubſcripſi &c. Actum ut ſupra, præſentibus Ven: Clerico D. Angelo Rodazza Filio Domini Michaelis P.S. Nazarii Comi, & D. Joſeph. Nagnez Filio quondam Domini Signiferi Martini P.S. Mariæ Teſtibus ad præmiſſa vocatis, artis, rogatis atque adhibitis.

Ut ſupradictæ atteſtationes imprimi poſſint, ad hoc ut narrata in his gratia ſingularis in modum gratiæ ſingularis prout diſtringuitur a Miraculo, ad excitandam Fidelium erga Deum, ſuoſque Sanctos Devotionem, & eorum Interceſſionem comprobandam annuimus & aſſentimur. Datum Comi ex Palatio Epiſcopali hac die 18. Xbris. 1740.

J. B. Stampa Vicarius Generalis.

Franciſcus Confortus Notarus Epiſcopalis.

IN COMO, ED IN ROMA, MDCCXLI.

Nella Stamperia dell' Komarek.)(*Con licenza de' Superiori.*